МYНӨӨДЭР—СССР-эй КОНСТИТУЦИИН YДЭР

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД YНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 285 (13774) | 1974 оной декабриин 5, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

АРАДАЙ ЗАСАГ

Табин долоон жэлэн урда тээ Россиин пролетариат агууехэ Октябриин социалис революци хэжэ, гүрэн доторoo Совет засаг тогтоогоо hэн. «Орон бүхэнэй хүдэлмэришэдые улам ехээр өөр тээшээ татажа байhан энэ засагай гол удхань юуб гэхэдэ, энэнэй урда тээ гүрэн түрэ баяшуул гү, али капиталистнууд лэ эрхилдэг байhан, харин капитализмда дарлуулhан ангинууд лэ мүнөө тэрэ түрүүшынхеэ, олонниитээрээ гүрэнине ударидажа байна», гэжэ В. И. Ленин хэлээ бэлэй.

Ажалша арадта экономическа, социальна, национальна эрхэ сүлөө асарhан Совет засаг манай орон дотор социализм байгуулха харгы зам нээжэ үгөө hэн. Эхэ оронойнай ажалшад Коммунис партиингаа сэсэ мэргэн ударидалгаар түүхын богонихон болзорто гүрэн дотороо социализм байгуулаад, коммунизм тээшэ дабшажа ябана. Ангиин тэмсэл соо илан мандаhан совет социалис демократи бүхы арадай демократи болонхой.

Манай гүрэн дотор социализмын гүйсэд илаhанай ашаар ажалша арад зомнай дарлалта, мүлжэлгэ болон ажилгүй болохо ябадалые сүм зайсууланхай, хүн бүхэн ажал хэхэ, амарха, түлөөhэгүйгөөр hураха, бэеэ эмшэлүүлхэ, наhатай болоходоо гү, али бэеынгээ муудажа ажал хэжэ шадахаяа болиходоо гүрэнhөө тэдхэмжэ абаха эрхэтэй болонхой. Совет хүнүүдэй иимэ гайхамшагта ехэ политическэ эрхэ сүлөө СССР-эй Конституци соо алтан үзэгүүдээр бэшэгдэнхэй. Тиимэhээ манай арад зон үглөө юу болохоб, үхибүүдээ яахаб гэжэ hанаагаа зобохоёо болинхой.

Засаг түрэеэ гартаа абаhан ажалшадай эдэбхи үүсхэлээр манай гүрэн дотор анха түрүүн Соведүүд бии болоо юм. Соведүүдтэ гүрэн түрын бүхы засаг үгтэнхэй. Соведүүд хадаа арад зоной засаг гээшэ, тэдэ ажалшадай ашаа туhада алба хэдэг, арадай hанал бодолоо, хүсэлэлгэ зорилгоёо бэелүүлхэ хэрэгтэнь ёhотой зэбсэгынь боложо үгэнхэй.

Соведүүдэй арадай засаг байhые иимэ жэшээ элитэ тодоор гэршэлнэ. Манай ороной ажалшадай депутадуудай бүхы Соведүүдтэ 2,2 миллионhоо үлүүтэй депутадууд hунгагданхай. Тэндэ хүдэлмэришэн, таряашанай, ороной бүхы наци болон национальностьнуудай түлөөлэгшэд гүрэнhөө хүтэлбэрилхөөр hунгагдаhан юм. Ганса манай Буряадай АССР-эй нютагай Соведүүдтэ 8.300 гаран депутадууд hунгагданхай, тэдэнэй 61 процентнь хүдэлмэришэд ба таряашад юм. Соведүүдэй бүхы комиссинууд 25 гаран миллион хүн хабаададаг.

Засаг хуулияа гартаа абажа, гүрэн түрынгөө эзэн болоhон оронoймнай бүхы ажалшад социалис Эсэгэ ороноо бүри хүсэтэй шадалтай, түгэлдэр баян болгохын түлөө ехээр сусашагүйгөөр оролдожо байнад. Эхэ оромнай социально-экономическа, соёл культурын хүгжэлтын түрүү шатада гаранхай. Мүнөө Совет гүрэнэй арад түмэн партиин XXIV съездын табиhан түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын, түсэбтэ табан жэлэй тодорхой жэлдэ абаhан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэнэд.

Хаанта засагай үедэ Россиин империин эгээн гэзэгэйн хизаарай нэгэн байhан Буряад нютагта асари ехэ хубилалтанууд болоо. Мүнөө Буряад оромнай Коммунис партиингаа, Совет правительствынгаа үдэр бүриин анхаралта оролдолгоор, агууехэ ород арадай, Эхэ оронойнгоо бусадшье арадуудай аха дүүгэй туhаламжаар хүгжэнги промышленностьтай, хүдөө ажахытай, hалбаранги соёл культуратай Автономито Совет социалис республикануудай нэгэн болод байна.

Манай гүрэнэй социализмhаа коммунизм тээшэ дабшан ябаха тудам Соведүүдэй үүргэ, удха шанар бүри нэмэгдэхэ ёhотой. «Соведүүд манай орондо эгээл дээдын засаг түрэ мүн, тиимэhээ хабаатай газар дайда, hуурин, тосхон, город бүхэндэ ажал хэрэгүүдэй түлөө харюусалгатай, тэдэ ажал хэрэгүүдые хүтэлбэрилдэг, хүн зоной ажабайдалые саашадань hайжаруулхын тула тэмсэдэг» гэжэ Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Л. И. Брежнев КПСС-эй XXIV съезд дээрэ хэлээ hэн.

Партиингаа XXIV съездээр табигдаhан зорилгонуудые бэелүүлхын тула Соведүүд ажахы болон соёл культурын зорилгонуудые шэнэ эрилтэдэ хүрэмөөр хүтэлбэрилхэ, олониитые хүдэлмэридөө ажалшадые эдэбхитэнгээр хабаадуулха, тэдэнэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hайнаар ябуулха, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ёhотой. Соведүүдэй ябуулжа байгаа бүхы хүдэлмэриин хэмжээе эрид дээшэлүүлхэ тон шухала. Энээн тухай манай партиин Центральна Комитет hүүлэй үедэ хэдэ хэдэн удаа хэмжээнүүдые абаhан юм.

Совет оронойнай ажалшад гүрэнэйнгөө гол хууляар олгоhон эрхэдэ баясан, түрэл партиингаа, правительствынгаа ударидалгаар социалис Эхэ оронойнгоо туйлаhан гайхамшагта ехэ амжалтаар омогорхон, СССР-эй Конституциин hайндэрые тэмдэглэжэ байна. Тиихэдээ тэдэнэр Конституцяар хараалагдаhан уялга, зорилгонуудаа баhал мартанагүй. Тэдэ уялгануудаа бодото дээрэнь бэелүүлхын тула совет хүнүүд эрмэлзэнэ.

Буряад оронoймнай ажалшад, бүхы совет арадтаяа хамта, ажалай тон ехэ амжалтануудаар, политическэ дэбжэлтээр СССР-эй Конституциин үдэрые угтажа байна. Коммунис партиингаа агууехэ хэрэгэй, социалис Эсэгэ ороноо бүри хүсэ шадалтай, баян түгэлдэр болохын, хүн түрэлтэнэй гэгээн гэрэлтэ коммунизмын түлөө тэдэнэр бүхы хүсэ шадалаа, арга боломжоёо зорюулан тэмсэнэд.

ЗАМБУУЛИНАЙ ЗАМААР ХОЁРДОХИ YДЭРӨӨ

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ЦЕНТР, декабриин 3. (ТАСС). «Союз-16» гэжэ замбуулинай онгосо Москвагай сагаар 12 час 30 минутын үеэр дэлхэйе 16-дахяа тойроhон байна.

Космонавтнууд Анатолий Филипченкын, Николай Рукавишниковай ажалайнь хоёрдохи үдэр үглөөгүүр эртэ эхилээ. Эдэнэр сайлаhанай, медицинскэ шалгалта гараhанай hүүлээр ниидэлгынгээ саашанхи программа дүүргэжэ захалаа.

«Союз-16» онгосын экипажай ажалай үдэр Москвагай сагаар 23 часта дүүрэхэ.

«Союз-16» гэжэ замбуулинай онгосо ниидэжэ үргэлжэлhөөр.

СYYДХЭДЭ 1000 ГРАММААР

Үглөөнэй хүйтэн жабар Тарбагатайн голые уруудан үлеэжэ, тооhо мана татуулна. Дулаахан хашаа соохоо гараhан үхэрнүүд уурал hаарал болоhоор hубарилдан, эдеэлдэг газар тээшээ субаба.

Эндэ шадамараар хэhэн кормушка соогуур үбhэ, hолоомо, зелёнко обоо хэгдэнхэй байна. Үхэрнүүд кормушкын забhараар толгойгоо хээд булта жэрылдэн байгаад, эдеэлнэ.

«Маяк» колхозой Бурнашевско фермэдэ үхэрнүүдые шахан таргалуулха тусхай гүүртэ эмхидхэгдэнхэй. Дүршэлтэй малшан Галактион Анфилонович Дорофеев хажуудаа Григорий Терентьевич Павловтай 120 үхэр тушаажа абаад, шахан таргалуулжа эхилhээр hара болобо. Ноябриин hүүл багаар тэдэ үхэрнүүдэйнгээ олонхиие мяханай комбинадта ябуулаад, hая үшөө 200 үхэр илгажа абаа. Түрүүн тушааhан үхэр бүхэниинь шэгнүүрээ сүүдхэдээ дунда зэргээр 1000 үлүүтэй граммаар нэмээгээ hэн. Тэдэнь тус бүридөө 340 килограмм шэгнүүртэй болгогдожо тушаагдаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ малшад шахамалнуудаа тусхай рационоор эдеэлүүлнэ. Үхэр бүхэндэ үдэрэй тэжээлэй 6—7 единицын хэмжээнэй хоол эдюулэгдэнэ, хэдэн дахин бүлеэн уhаар уhалагдана. Эдэ малайнь хахадhаа олонхинь декабрь hарада гүрэндэ тушаагдаха юм.

Тиигэжэ колхоз гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ зорилготой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: малшад (наада захадань) Г. А. Дорофеев, Г. Т. Павлов шахамалнуудаа эдеэлүүлжэ байна.

З. ВЕСНИНАГАЙ фототекст.

Улаан-Үдын аймаг.

РЕСПУБЛИКЫН АЙМАГУУДАЙ ГҮРЭНДЭ МЯХА, hҮ, ҮНДЭГЭ ХУДАЛДАХА ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭ ТУХАЙ

1974 ОНОЙ ДЕКАБРИИН 1-нэй МЭДЭЭН

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	мяхан	hүн	үндэгэн
Баргажанай	88	104	101
Баунтын	81	97	—
Бэшүүрэй	84	98	126
Зэдын	96	112	91
Яруунын	88	108	—
Загарайн	83	102	200
Захааминай	95	104	—
Кабанскын	86	106	102
Хэжэнгын	91	99,1	—
Хурамхаанай	98	105	—
Хяагтын	83	99,0	108
Мухар-Шэбэрэй	82	103	102
Ахын	100,3	119	—
Прибайкалиин	88	99,0	—
Хойто-Байгалай	95	134	—
Сэлэнгын	98	95	—
Түнхэнэй	94	107	—
Улаан-Үдын	88	102	93
Хорин	92	106	99,0
Республика бүхыдөө	89	103	94

«БУРЯАД ҮНЭН» 75 ХОНИШОДОЙ МҮРЫСӨӨН

ДЭМЖЭНЭБДИ, МҮРЫСӨӨНДЭ ОРОЛСОНОБДИ

Хорин аймагай Анаагай совхозой Октябриин Революциин орденто ахалагша хонишон Галина Дубшановна ДОРЖИЕВА 1974 ондо 100 эхэ хонин бүхэнhөө 120 хурьга түлжүүлhэн, хурьгадайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые эхэhээ hалгааха үедэ 22 килограммда хүргэhэн, хонин бүриhөө 3,4 килограмм ноохо хайшалжа абаhан байна. Ингэжэ энэ жэлэй аймагай чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэhэн суутай.

Тиихэдэ энэ ажахын хүршэ Хорин совхозой «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто ахалагша хонишон, партиин райкомой гэшүүн Карп Манхаевич ТАНГАНОВ энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүхэнhөө 111 хурьга түлжүүлhэн, хонидой толгой бүриhөө 3,87 килограмм ноохо абаhан, эхэhээ таhалхадань хурьган бүхэниинь дунда зэргээр 27 килограмм татаhан юм. Аймагай хонишодой мүрысөөндэ хоёрдохи hуурида гараа, совхозойнгоо чемпион алдартай болоо.

Суута эдэ хоёр малшадай толгойлдог хонишодой бригадануудай коллективүүд 1975 ондо хоорондоо мүрысэн ажаллаха хүсэлэнгөө мэдүүлээ. Эдэ хонишодой өөhэд хоорондоо хандалсаhан бэшэгүүдые доро толилнобди.

Карп Манхаевич, тандаа хандонабди

«1975 ониие хонин ажалай шэнэ хүгжэлтын жэл болгоё!» гэhэн уряатайгаар Зэдын, Сэлэнгын аймагуудай залуу хонишод Виктор Базаров, Цырендоржо Шиндаков гэгшэд хоорондоо социалис мүрысөөнэй договор баталжа, тэрэнээ «Буряад үнэн» газетэдэ толилhон байна. Тиихэтээ хамта ерэхэ жэлдэ хоорондоо мүрысэхыень республикынгаа бүхы хонишодые урааhан бэлэй. Энэ ехэ hайн, баясамзар хэрэг.

Теэд иимэ юумэнэй болоhо байхада миил hонирхоод hуултай бэшэ байгаа. Цырендоржо Цыбжитович нүхэртэеэ хоюулан баhал бодолгодо абтахаа ушартай болообди. Юhэдэхи табан жэлэй мэнэ барагдахаяа байhан дүрбэн жэлэй туршада шадал зэргээрээ ажаллагдаа: Табан жэлэй түсэбтэ даабари алишье талаараа дүүрэнтэhэн байха.

Гэхэ зуура ерэхэ жэлэй арга боломжо үнгэрhэн онуудайхида холо хүрэхэгүй. Хониднай зургаадахяа хурьгалхань. Долоодохёошье түл үгэхэ хонид нэгэ хэды бии. Малай эдихэ тэжээл ехэ бага. Оройдоол 323 центнер үбhэтэй, 100 гаран центнер hолоомотойбди. Талха таряанай зүйл хомор. Ган гасуур жэл болоhоной хойшолон ааб даа.

Иимэрхүү байдалтай байбашье hаа, табадахи, түгэсхэлэй жэлдэ ажалайнгаа үрэ дүн доошонь оруулхагүй гэжэ бүхы хүсэ шадалаа, арга боломжоёо элсүүлхые оролдохобди. Хонидна январиин хорёодhоо захалжа хурьгалха, февраль соо түл абалгын халуун хаhа ходорхо юм. Абаhан хурьгадаа hайнаар харууhалжа, гарвалуулангүй, тобироор тэнжээхэ, түлжүүлхэ гээшэ манай гол хүдэлмэри, шиидхэхы зорилго болоно.

Юрэдөө, ерэхэ жэлдэ мүнөө харууhалжа байhан 500 эхэ хонидhоо адаг 525 хурьга (зуунhаа — 105 гээшэ ааб даа) түлжүүлхэ, эхэhээ hалгаха үедэнь хурьгадайнгаа толгой бүриинь шэгнүүрые дунда зэргээр 22 килограммда хүргэхэ, хонин бүриhөө 3 килограммhаа бага бэшэ ноохо хайшалжа абаха уялга абанхайбди. Түрүү хонишодой үүсхэлтэ хэрэгтэй танилсаад байхадаа, энэ уялгаяа заатагүй бэелүүлхэ хүсэл түрэнэ.

Тиихэтээ хамта өөрынгөө аймагай хүршэ Хорин совхозой ахалагша хонишон Карп Манхаевич Тангановые мүрысэе гэхэ байнабди. Карп Манхаевичтан үбhөөр ехэ баян юм гэжэ дуулагшабди. Мүрысэхэ гэлсээ хадаа хоорондоо ябалсажа, бэе бэеынгээ байдалтай танилсажа, ядалдаха сагай болоо hаа, туhалалсажа байхамнай яашаха hэм даа.

Мүрысөөд лэ туршаха бэшэ аалди даа, Карп Манхаевичтан?

Г. ДОРЖИЕВА.
Анаагай совхозой гурбадахи отделениин ахалагша хонишон.

Галина Дубшановна, туршаял даа

Түрэл Буряад оронoймнай хонишон бүхэн ерэхэ жэлдэ — түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэлэй 1975 ондо урда туйлаhан ажалайнгаа амжалтые бүри арьбадхаха, хонин hүрэгөө улам үсхэхэ, ашаг шэмыень бүри дээшэлүүлхэ ехэ хүсэлэнтэй байhаниинь дамжаггүй. Энээниие улам ургажа, суутай болоhо ябаhан залуу хоёр хонишодой үүсхэлтэ хэрэг гэршэлэн харуулна. Арба, хориншье жэлдэ хонишоноор ажаллажа ябаhан наhатай болоhон нүхэдэйнгөө залуушуулда мүхөөгөө үгтэхэгүй, мүрысөөндэ хам оролсохо гэhэн гүн сэдьхэлтэй байhандань урмашамаар.

1975 ондо хоорондоо мүрысэн ажаллая гэhэн уряатайгаар аймагаймнай бэрхэ, суутай болоhон хонишодой нэгэн Галина Дубшановна Доржиева маанадта бэшэгээр хандаба. Хайшан гэхэб. Хүршынгөө уряае хүндэтэйгөөр лэ угтан абахаhаа ондоо ямар бодол байхаб. Ерэхэ жэлнай ехэ харюусалгатай он гээшэ ааб даа. Тэрэл жэлэй ажалай үрэ дүнгhөө табан жэлэй түсэбтэ даабариин дүүргэлтэ дулдыдаха байна.

Ерэхэ жэлдэ таанад шэнги түсэбтэ даабариhаа дээгүүр социалис уялга абанхайбди. Тэрэмнай гэхэдэ, зуун эхэ хонин бүхэнhөө 105 хурьга түлжүүлхэ, хурьган бүхэнэй шэгнүүрые эхэhээ илгаха үедэ 25 килограмм болгохо, hүрэгэй толгой бүриhөөнь 3,2 килограмм ноохо хайшалжа абахаар бэеэ уялгаланхайбди. Энэ жэлдэ туйлаhан үрэ дүнгhөө доогуур уялга абтаhан шэнги болоhо магад. Гэбэшье танай хонид шэнги манай мал баhал хүгшэрэнхэй. Ерэхэ жэл түрүүлээд лэ бэлэдхэлдэ тушааха байнабди.

Энэ абаhан уялгаяа хүсэндэнь хүргэжэ шадаа хадаа юhэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабариие холо үлүүлхэ аргатан болохобди. Тиихын лэ тулада хонидоо жэлэй эхиндэ бултыень хурьгалуулхаар хараалжа, саг соонь искусстна аргаар үрэжүүлээ hэмди. Нээрээшье, бардам хүрэхэ үбhэтэйбди. Бууса шадарайнгаа сабшалан шанаржуулжа, уhалжа ургуулhан ногоогоо өөhэдөө сабшажа, бултыень газаагаа hүрилэнхэйбди.

Зүгөөр нэгэ аягүй юумэн ушараад байна. Хонидоймнай байра ехэ хуушаранхай hэн. Совхозоймнай хүтэлбэрилэгшэд аяар хабарhаа эхилжэ, манда шэнэ хашаа барижа байнхай. Гэбэшье тэрэнь мүнөө болотороо дуусаагүй. Хонидой түрэхэ, хурьгадай байха хахад хубинь үүдэ, сонхогүй, ханань дулаалагдаагүй байhаар. Эндэ нэгэшье хүн хүдэлнэгүй. Энэ дутагдал манай зүрхэ сэдьхэл үбдэхөөнэ. Энээхэн нэгэ хашаа иимэ удаан бариха юм гэжэ хэн мэдэбэ даа. Бэлэн болошонхой байгаа хадань забhартаа досоохи хэрэгсэлыень өөhэдөө хүсэлдүүлжэ байха байгаа ха юмбибди.

Хаяа хадхажа hуугаад, бэе бэедээ ябалсадаг, уулзадаггүймнай ехэ харамтай даа. Энэ манайшье гэм бэшэ. Хонишодой харилсаан, уулзалга тушаа бодожо үзэхөөр хаш. Үнэндөө манда hургаал болоомоор юумэн мүртэй эмхидхэгдэнэгүй гэжэ хэлэлтэй.

Хэшээгты, үлүү юумэ хэлэжэ болобоб. Мүрысөөд лэ туршаял даа.

К. ТАНГАНОВ,
Хорин совхозой нэгэдэхи отделениин ахалагша хонишон.

К. ТАНГАНОВ

Г. ДОРЖИЕВА.

СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай Саг үргэлжын комиссинуудта

...й арадай ажахые ...цо хүгжөөхэ гүрэнэй ...а бюджедые даб дээ...ража үзэхын тула ...й Верховно Соведэй ...нуудай Түсэблэлгын-...ээ ба hалбаринуудай ...нуудаар эмхидхэгдэ...дхэлэй комиссинуу...еданинууд болоод та...дай ажахын ба соё...а hалбаринуудта дүн ...рбан табан комисси ...ohон байна. СССР-эй ...о Соведэй сессиин ...о байhантай даша...ан, СССР-эй Вер...Соведтэ правительст...гэhэн материалнууд ...ментнүүдые зүбшэн ...дэ 200 гаран депу...тэрэшэлэн СССР-эй ...й, СССР-эй Финан...инистерствын, бусад ...ствэнүүд болон ал...ганануудай, союзна ...ануудай Министр-...Соведүүдэй хүтэлбэ-...болон мэргэжэл-...даа.

..., элшэ хүсэнэй ...енностиин, метал...ба геологиин бэлэд...миссиин заседани...рэ үгэ хэлэhэн де...арадай ажахын hалбаринууд 1974 ...эмтэй габшагайгаар гэжэ хананг'яар тэм... Нефтиин, нүүрhэ...газай промышленно...хүдэлмэрилэгшэд со... мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлhэнэй, үгтамжын түсэбүүдэй ашаар байгша оной арба hарынгаа түсэбые амжалтатайгаар дүүргээ. Тюменьска областьдо нефть ба газ гарган абалгын талаар ехэ ургалта туйлагдаа, ороной ондоошье районуудта, нэрлэн хэлэбэл Оренбургда, Туркмениин ССР-тэ газай промышленность түргэнөөр хүгжэжэ байна. — гэжэ комисси тэмдэглэбэ.

Туйлагдаhан амжалтанууд тухай эдэ ба бусад комиссинуудта хэлэгдэхэhээ гадна, мүн арадай ажахын хүгжэлтэдэ заримдаа hаад тойбо татадаг дутуу дунданууд тухайшье тэмдэглэгдээ. Үйлэдбэриин нөөсэ арга боломжонуудые шэнэ хүсэ нэмээхэ арга боломжо шэнжэлэн бэдэрхэ асуудалнуудта депутадууд онсо анхарал хандуулаа. Комиссиин тодорхойлон хараалhан дурадхалнууд дотор зохихо министерствэнүүд ба албан зургаануудта зорюулагдаhан hанамжанууд бии. Эдэнь орон доторхи нүүрhэнэй, нефтиин, газай ба элшэ хүсэнэй промышленностиие, металлурги болон геологиие саашадань хүгжөөлгын асуудалнуудые 1975 ондо амжалтатайгаар шиидхэхэ ябадал хангаха зорилготой.

Депутадууд транспортын ба хэлхеэ холбооной талаар бэлэдхэлэй комиссиин заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, 1975 оной арадай ажахын түсэбэй ба бюджедэй гүйсэдхэлнүүд арадай ажахын ба хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжые янза бүриин транспортаар, хэлхеэ холбоогоор бүрин хангаха арга олгохо байха гэбэ. Вокзалнууд ба аэропортнуудта бууhан, замда ябаhан пассажирнуудай хэрэглэмжэ хангалгын шанар улам hайжаруулха, тэрэшэлэн почтын, телеграфай ба телефоной талаар хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэ бүри hайнаар хангаха асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдаа. Гэхэтэй хамта мүнөө ашаглагдажа байгаа түмэр замуудай улам хүгжөөгдэхын хажуугаар, Байгал-Амарай харгы барилгые улам түргэдхэхэ үргэн хэмжээ ябуулганууд түсэбөөр хараалагданхай.

Материалнуудаар, техникээр хангалга улам hайжаруулhанай, хүдөө нютагуудай ажалшадай габшагайгаар ажаллаhанай, нютагуудтахи партийна ба совет зургаануудай зүгhөө эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулhанай үндэhөөр, энэ жэлдэ, сагай уларилай хэды муу байбашье, ороohо таряанай hайн ургаса, хлопогой эрхим ургаса абтаhан байна гэжэ Хүдөө ажахын талаар бэлэдхэлэй комисси дээрэ тусхайлан тэмдэглэгдээ. 1975 оной арадай ажахын түсэбэй нэгэ бүлэгые хаража үзэхэдөө, хүдөө ажахын техникэ бүри ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ шухала гэжэ депутадууд тэмдэглэбэ. «Союзсельхозтехникын» предприятинууд хүдөө ажахын машинануудые заhабарилгын талаар колхозуудай, совхозуудай эрилтые мүнөөдөө хүсэд ханганагүй, шанар муутайгаар заhабарилhаншье ушар бии.

Ороной 1975 оной түсэб ба бюджет тушаа бэлэдхэлэй комиссинуудай дурадхалнууд, ажаглалтанууд СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй hалбаринуудай комиссинуудай түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар Түсэблэлгын-бюджетнэ комиссинуудай пленарна заседанинууд дээрэ хаража үзэгдэхэ, тобшолол хэгдэхэ болоно.

БАТА НЭГЭДЭЛЭЙ, YГЭЕЭ ОЙЛГОЛСОЛГЫН ТYЛӨӨ

Гадаадын оронуудтай хани барисаа, соёлой холбоо бэелүүлхэ совет бүлгэмүүдэй Союзай бүхэсоюзна III конференци декабриин 3-да Москвадахи Союзуудай байшангай Колонно зал дотор үргэлжэлөө. КПСС-эй Центральна Комитедэй амаршалга, ниитын энэ эмхидэ Арадуудай хани барисаанай орден барюулалга конференциин хүдэлмэриие, тэрээндэ хабаадагшадай хэлэhэн үгэнүүдые онсо дэбжэлтэтэй болгоо.

СССР-тэй хани барисаа тогтооhон гадаадын хэдэ хэдэн бүлгэмүүдэй түлөөлэгшэд конференци дээрэ амаршалгын үгэнүүдые хэлэбэ.

Конференцидэ хабаадагшад тус бүлгэмэй эмхинүүдэй үмэнэхи харюусалгатай зорилгонуудые бэелүүлхэ арганнуудые тодорхойлhон шиидхэбэри баталан абаад, бүлгэмэй Соведэй шэнэ гэшүүдые hунгаа.

• • •

Энэл үдэр Хани барисаанай совет бүлгэмүүдэй Союзай шэнэ соведэй сесси болож, бүлгэмэй президиумые hунгаhан байна. Бүлгэмэй президиумэй түрүүлэгшээр Н. В. Попова hунгагдаа.

(ТАСС)

ДҮЙ ДҮРШЭЛЬӨӨ

ХҮН БҮХЭН ХАБААТАЙ

Буряадай арадай эрхим хинагшад «СССР-эй арадай хиналтын органуудта эдэбхитэйгээр хүдэлһэнэй түлөө» гэһэн хүндэлэлэй тэмдэгүүдтэ һаяшаг хүртөө. Энэ шагнал барюулгын үедэ Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ Степан Асеевич Денисовһээ, хэр олон хүн танда туһалдаг бэ гэжэ асуугдаһан байна. Тэрэ нигэжэ харюусаа:

— Үнэн сэхэ колхозник бүхэн.

Зүгөөр, Денисов арадай хинагшадай тоое хэлэжэшье ядаагүй бэзэ. Теэд дурдаашье һаа, бүгэдэ арадай, олонинтын хиналтын удха шэнжые гүйсэд тайлбарилжа шадагдахагүй байна.

Мүнөө бэелүүлэгдэжэ байгаа табан жэлэй үнгэрһэн онуудай туршада Буряадай арадай хинагшадай тоо 5 мянга шахуу хүнүүдээр олон болоо. Республика доторнай дүн хамтадаа 32 мянганһаа дээшэ арадай хинагшад бүлэг ба постнуудта нэгэдэн хүдэлнэ. Энэ хадаа агуу ехэ хүсэн! Харин хэды олоншье һаа, үдэр үдэрэйнгөө хэрэг ябуулгада ажалшан олониитэдэ түшэглөөгүй һаа, арадай хинагшад өөһэдынгөө урда парти, правительствын табиһан зорилгонуудые амжалтатай һайнаар бэелүүлжэ шадахагүй байгаа.

Партиин областной комитедэй даалгабаряар минеральна үтэгжүүлгэ шэрэжэ асарха, буулгаха, хадагалха хүдэлмэриин ямараар эрхилэгдэжэ байһаниие нэгэн доро, үргэлжэдэнь Буряадай арадай хинагшадай шалгаһан ушар һанагдана. Минеральна үтэгжүүлгэ түмэр замай вагонһоо эхилээд, колхоз, совхозуудай тарялан хүрэтэр ямар зам гаталнаб гэжэ сүм шалгагдажа, ехэ аша туһатай хэрэг хэгдэһэн байна.

Тиин бүхы районуудта шалгалтын комиссинууд тогтоогдожо, тэндэ арадай хинагшадһаа гадна, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, түмэр замай болон «Сельхозтехникын» таһагуудай хүдэлмэрилэгшэд, «Комсомолой прожекторэй» гэшүүд хабаадалсаа. Арадай хинагша хоёр-гурбан һайн дуранай туһалагшадтай хүдэлөө. Тиигэжэ нэлэнхы үргэн нягта шалгалта хэгдээ. Энэнэй ашаар минеральна үтэгжүүлгын хоролто гээлтэдэ ородог ушарнууд элирүүлэгдэн болюулагдажа, хэдэн олон тонно үнэтэ үтэгжэл аршалагдаһан, ашаглагдаһан дээрэһээ олон ажахынууд намартаа һайн ургаса хуряаһан байна.

Арадай хиналтын хүдэлмэридэ ажалшадые үргэнөөр хабаадуулхада, туһатай хоёр юумэ хэгдэнэ. Нэгэ талаһаа, арадай хинагшадта олониитэ ехэ туһа хүргэнэ, нүгөөдэ талаһаа — өөһэдөө хүмүүжүүлгын ехэ һургуули гарана. Эрхэтэн байһанайнгаа харюусалга мэдэрнэ, коммунизм байгуулгада һаад татажа байгаа дутуу дундануудта эбсэшэгүйгөөр хандадаг болоно.

Иимэ хүмүүжүүлгын аша үрэ нимагтал шалгалта ябуулжа байха үедэ олгогдоно гэхэ болоо һаа буруу, юуб гэхэдэ, арадай хиналтын органуудай хүдэлмэриин бүхы дүй дүршэл, ажал ябуулгань олониитые хүмүүжүүлгын удха шанартай. Энэ нүхэсэлые һайнаар лэ ашаглахын тулада партийна организацинууд оролдохо зэргэтэй.

Ямар нэгэн гомдол бариһан хүнэй орожо ерэхэнь олон үзэгдэдэг ааб даа. Харин тэрэнь районд гү, али колхоздо шиидхэмээр хэрэг байдаг. Юундэ өөһэдынгөө тэндэхи арадай хиналтын комитедтэ хандаагүйбта гэжэ асуухада, тоогоошогүйгөөр, юун тэрэ хиналта гэжэ даа гэһэн маяг үзүүлдэг. Саашань һонирхоһоор байтар, хинагшадынь яһалал хүдэлдэг, элдэб асуудалнуудаар шалгалта хэдэг, үнэн сэхэ юумэнэй түлөө оролдодог гэжэ элирдэг. Теэд хэһэн хүдэлмэреэ үргэн ниитэдэ эли бэшээр, ондоогоор хэлэбэл, хаалтатай үүдэнэй саана ябуулдагынь буруу.

Олондо элитэ байха гээшэ хиналтын хүдэлмэриин ленинскэ ёһо гуримай шухалань болоно. Ажалшадта сагүргэлжэ түшэглэн, бүхы хүдэлмэреэ эли тодоор, ажал хэрэг тухайгаа бүхы талаһаань тунхаглан харуулжа байбал, арадай хиналтын органууд үргэн, гүнзэгы хиналтын аша үрые хангажа шадаха гэжэ Владимир Ильич һургадаг байһан.

Энэ заабарие даган, Онохойн модоной комбинадай партийна организацинууд хинагшадай хүдэлмэрие ябуулхые оролдоно. Тэндэхи арадай хинагшадай һаяын түсэб хүдэлмэри, ээлжээтэ шалгалтын дүнгүүд, урдахи шалгалтануудай һүүлээр абтаһан хэмжээнүүд тухай хүн бүхэн хэдыдэшье мэдэхэ аргатай. Юуб гэхэдэ, эдэ бүгэдэ тухай арадай хинагшадай стенд, булангуудта дэлгэрэнгыгээр тунхаглагдадаг. Жэлдээ шог хурса шүүмжэлэлтэй хорин гаран плакат болон фото-зурагууд, олон тоото хуудаһанууд, «сахилгаанууд» гаргагдадаг. Хүдэлмэришэдэй хамтын суглаанууд дээрэ шалгалтын дүнгүүд заагагүй зүбшэгдэдэг. Элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхаха талаар ямар хэмжээнүүдэй абтаһан тухай хүтэлбэрилэгшэд суглаан бүхэн дээрэ шахуу мэдээсэдэг байна.

Хиналтын олониие хабаадуулгатай байха, аша үрэнь хинагшадай өөһэдынь жэшээ дээрэһээ дулдыдадаг гээшэ. Юумые шалгадаг, заабари үгэдэг хүндэ зон анхарал ехэтэйгээр хандадаг. Гансал энэ тэрэ дутуу дундануудые, алдуу эндүүнүүдые элирүүлээд орхихогүй, харин тэдэниие усадхахын тулада үнэн сэдьхэлһээ оролдохо, таараха эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха тон шухала. Нэгэ хэрэг эхилээд, эсэстэнь хүргэнгүй орхиболнь, арадай хиналтын комитет гү, али бүлэг хүндэеэ бууран буурашаха жэшээтэй. Харин юумэнһээ тунхарингүйгөөр, эбсэшэгүйгөөр тэмсэдэг эдэбхитэд коллективтээ хүндэтэй дээрэ тоологдодог.

Иимэ нэгэ һургаал боломоор жэшээ дурдалтай. «Электромашина» заводто шэнэ түхэлэй двигатель бүтээгдэхээр түсэблэгдэбэ. Тэрээндэ хэрэглэгдэхэ түмэр эсхэлгэ үндэһөөрөө ондоо болгогдохо болобо. Ушар тиимэһээ заводто урдань ерэдэг лист түмэр зохихоёо болибо. Түмэрөөр хангадаг предприятида ондоо зохихо хэмжүүрэй лист түмэр эльгээдэг болохыень гуйлта ябуулба. «Яһалал туһалха байгаабди, теэд гүрэнэй ГОСТ-оор хараалагдаһанай ёһоор түмэрэй хэмжүүр ондоо болгохо аргамнай үгы» — гээд тэндэһээ харюусаба.

Арадай хинагшад тунхарибагүй. Тэдэнэр СССР-эй хара металлургиин министерствэдэ бэшэжэ, түмэр эльгээдэг заводто хэрэгтэй хэмжүүрэй түмэр манда ябуулхыень зубшөөгыт гэжэ хандабад. Бэшэгтээ дэлгэрэнгы дурадхал, һанамжануудаа, экономическа тоо, баримтануудые хабсаруулбад. Нэтэрүүгээр оролдоһонойнгоо урманда хинагшад һанагшаяа абабад: хэрэгтэй хэмжүүрэй түмэр листнүүд «Электромашина» заводто эльгээгдэдэг болоһон байна. Тиигэжэ нимагтал тэрэ шэнэ түхэлэй электромотор бүтээлгэдэ жэлдээ 100 тонно үнэтэ түмэр алмагдаба. Электромотор Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртэбэ. Энэ ябадалай һүүлээр заводой арадай хинагшадай нэрэ хүндэнь улам үргэгдөө, олон шэнэ эдэбхитэд тэдэнэртэй хүдэлхэ дуратай байһанаа мэдүүлээ.

КПСС-эй обком, горком, райкомууд болон партийна эхин организацинууд арадай хиналтын комитедүүдэй ба бүлэгүүдэй ажал ябуулгые саг үргэлжэ шэглүүлэн уридадаг, тэдэнэй үүсхэл хэшээлнүүдые халуунаар дэмжэдэг. Жэшээлхэдэ, газар уһые ашаглаха, колхозой Уставые сахиха, газар һайжаруулгада һомологдоһон мүнгэн зөөри гаргашалха тухай болон бусад асуудалнуудаар хэгдэһэн шалгалтын дүнгүүд партиин обкомой бюро дээрэ хэлсэгдэһэн байна. Табан жэлэй даалгабаринуудые дүүргэхын түлөө автономито республикын ажалшадай тэмсэлдэ арадай хинагшад хэзээ бүхэндэ ехэхэн хубитаяа оруулдаг. Тиин арадай хинагшадай газар ашаглалгые шалгаһанай эсэстэ 5 мянган гектар тарялан нэмээгдэһэнһээ гадна, хаана ямар ургамал тариха, газар элдүүрилгын шанар дээшэлүүлхэ талаар ехэхэн дутагдалнууд усадхагдаһан байна.

Буряадай хинагшадай ажал ябуулга саашадаа улам нарижуулагдаха ёһотой ааб даа. КПСС-эй XXIV съездын тодорхойлһон экономическа болон социальна хүгжэлтын түсэбые бэелүүлгэ хадаа бүхы партийна хүдэлмэриин, тэрэ тоодо арадай хиналтын хүтэлбэрилгын хэмжээе дээшэлүүлхэ эрилтэ табина. Парти болон правительствын тогтоол шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые шалгаха хэрэгтэ олониитые улам олоор хабаадуулхын, коммунизм байгуулгын зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ ябадалда тэдэнэй зүгһөө бүри эдэбхитэй туһаламжа хангахын тулада үшөөл ехэ юумэ хэгдэхэ зэргэтэй.

А. МОДОГОЕВ,
КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь.

(«Правдын» декабриин 3-най номерһоо абтаба).

БАЙКОНУРАЙ ХУРСА ЭЛШЭТЭЙ НАРАН

„Союз-16“ гэжэ замбуулинай онго[…] ниидхүүлэн табилгаһаа репорта[…]

Гайхалтай һонин лэ: Байконур гэжэ космодром дээрэһээ космонавтнуудые һуулгаһан 23 онгосо ниидхүүлэн табиха үедэ хододоо арюун тунгалаг, наратай сэлмэг үдэр тохёолдодог байгаа. Тиихэдээ бурхэг үдэр замбуулинай онгосо ниидхүүлэн табигдадаггүй юм гэнэ бэшэбди. Космодром дээрэ зол жаргалта ёһо заншал тогтоо. Энэ заншалай ёһоор, космодромой бүхы ажалшадай һайндэрэй урма баярта бэлэг болгожо, наран хурса элшээ түхөөн сасадаг юм. Эдэнэй оюун бэлигэй ба шунал абьяасай түлөө, эдэнэй хүшэр бэрхэшээлтэй ажал хүдэлмэриин түлөө хурса элшээ сасана бшуу.

Мэнэ һаяхан хүндэ, дүрбэн дабхар гэрэй шэнээн үндэртэй «үүдэн» ракетын ба онгосын бэлэдхэлэй дүүрэһэн хабсаралгын-туршалгын корпусой хана руу аргааханаар шурган оробо. Саб сагахан корпусой хажуу талада тудажа, наранай элшэ туяа баярта һайндэрэй гэрэлээр байшан соо сасарба.

Энэнь замбуулинай онгосонуудые бүтээгээд, холын замда үдэшэжэ байһан зуугаад, мянгаад хүнүүдтэ хододоо ехэ һайндэр болодог юм. Конструкторай тодо нарин зурагнуудһаа, металлургын пеэшэнһээ эхилээд, онгосын замбуулинай харгын бүхы зүйлнүүдые тодорхойлон элирүүлгэ хүрэтэр хэгдэһэн туйлай ехэ хүдэлмэри дүүрэбэ гээшэ.

Энэ онгосын харгы зам онсо юм. 1975 оной июль һарада табигдажа, замдаа гаргагдаха «Союз», «Аполлон» гэжэ онгосонуудай уулзалгада дүтэрхы замаар «Союз-16» ниидхүүлэгдэһэн байна. «Союз» ба «Аполлон» гэжэ онгосонуудай уулзалгада шухала хэрэгтэй бүхы зорилгонууд бидэнэй борт журналнуудта бултадаа бэшэгдэнхэй юм гэжэ экипажай гэшүүд Анатолий Филипченко, Николай Рукавишников журналистнуудтай уулзахадаа мэдээсээ һэн.

һүүлэй үдэрнүүдтэ космонавтнууд газар дээрэ габшагайгаар хүдэлһэн байна. Эртэ үглөөнһөө хойшо «Космонавт» гэжэ гостиницын газаагуурхи парк соогуур космонавтнуудай олимпийскэ хүхэ хубсаһан жэрэгэд-жэрэгэд гэн харагдадаг байба. 20 минута соо гүйгөөд, 20 минутын туршада физзарядка хэһэнэйнгээ һүүлээр мүн лэ эды саг соо хүйтэн душта ородог юм. Удаань хабсаргалга-туршалгын түхеэрэлгэ дээрэ һорилго, хүдэлмэри хэхэ: скафандрнуудые[…] жэжэ үзэхэ, онгосо дээр[…] хогдон табигдаһан маг[…] фонуудые, радиопередатч[…]дые шалгаха, ниидэлгэ [...] хэжэ байһан мэргэжэл[…] зүбшэлэлгын хөөрэлдөө […]

Эдэ бүгэдэ хойнонь […] Ниидэлгэдэ бэлэн болоһо[…]хай космодромой элдэб […]най түлөөлэгшэдэй […] элидхэлнүүд соностоно. С[…]эй Наукануудай ака[…] президиумэй дэргэдэхи [...]теркосмос» гэжэ Советэ[…]рүүлэгшэ, академик Б. […] Петров ниидэлгын [...] туршалгануудай түсэбые […]хо наринаар харана. За[…]линай дайда соогуур ни[…] дүй дүршэлтэй мэргэ[…] Владимир Шаталов, Г[…] Береговой, совет-америка[…] шалгада «Союз» гэжэ з[…]линай онгосын түр[…] экипажай командир А[…] Леонов тэрээнтэй зэр[…] зогсоно.

Түлхин гаргадаг ра[…] түлишэ эюулэгдэбэ. Эдэн[…]госыень түхеэрэн бэлдэ[…]хы хүнүүдтэ, эдэниие […] дэлгэдэ бэлдэгшэдтэ Ф[…]ченко, Рукавишников […] баясхалан хүргэбэ.

— Ниидэлгын урда […] бэлэдхэлэй дүүрээд […]дань, таанад юун тухай […]нобта? — гэжэ эки[…] асуубабди.

— Юрэдөөл, хүйтэ а[…] гүйл һаа. һайн байгаа,- […] Филипченко шоглон хар[…]ба.

Онгосын табигдаха […] һаа километртэ байдаг […]лалгын пункт тээшэ оше[…]

Жабартай үдэр урда […] наранай элшэ нюдыемн[…]гаана. Талын хагсуу […] һаяхин үлеэнэ.

— Тэндэ, доро даа[…] гүт? — гэжэ Анатоли[…] липченко «Борт — Га[…]һэн хэлхеэ холбооной […]рэлгээр асууна. Захагү[…] буулинай дайдаар тү[…] ниидэһэндээл адли, тэр[…]ран» гэһэн уряатай юм. […] дээдүй байхадамнай […] тэ ерэжэ, дулаасах[…] уринабди», — гэһэ[…] кавишниковай согтой […] хоолой дуулдана.

Ниидхүүлэн табигда[…] хэдэхэн секунда үлэбэ[…]дань гаргалгын захи[…] нууд хойно хойноһоо […]на. Хүсэтэ, саб сагаа[…] хойноо үлөөһэн ракет[…] дээшээ, Байконуурай […] элшэтэй наранай […] дүүлин дабшана.

Н. ЖЕЛЕЗН[…]
ТАСС-ай тусхай […]

Байконур гэжэ космодром.

ТАРГАН МАЛАЙ ЭЗЭД

Захааминай аймагай Далахайн совхоздо Болдогойн Бөөри гэжэ газарта дүрбэн малшад Ламажаб Дылыков, Мария Шагдурова, ВЛКСМ-эй гэшүүд Хорло Доржиева, Роза Самбуева гэгшэд хамта 240 хашараг харууһална. Тэдэнэр сүүдхэдэ малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые 800 граммаар дээшэлүүлжэ, ажалай ехэ амжалта туйлана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. Б. Дылыков; тэрэнэй харууһалжа байһан хашарагууд.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БҮТЭЭСЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР

Хэрэнэй «Скотоимпорт» конторын цехэй коллектив энэ жэлдэ модо хюрөөдэхэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхын тулада оролдосо ехэтэйгээр ажаллана. Ажалай халуун хаһын үедэ гурбан бригада модо хюрөөдэдэг.

Байгша ондо цехэй коллектив 8900 кубометр модо хюрөөдэжэ тушааха гэһэн социалис уялга абаһан байна. Иигэжэ тэдэнэр түсэбһөө гадуур 400 кубометр модо тушаахаар шиидэө.

Үбһэ хуряаха сагай ерэхэдэ пилорама дээрэ хүдэлдэг хоёр бригада малай тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ саг зуураар эльгээгдэдэг юм. Тиимэһээ үлэһэн ганса бригада нэгэ халаанда хүдэлжэ, модо хюрөөдэһэн. Гэбэшье, модо хюрөөдэхэ юһэ һарын түсэб дүүргэгдэһэн байна. Энэ үе соо 5386 кубометр модон хюрөөдэгдөө. Цехэй хүдэлмэришэдэй октябрь, ноябрь һаранууудта хэһэн хүдэлмэриин дүн хаража үзэхэдэ, жэлэй түсэб дүүргэгдэхэһээ гадна, үлүүлэн дүүргэгдэхээр байна.

Ажалай Улаан Тугай орденто хүртэһэн Борис Жапович Азаргаевай хүтэлбэрилдэг энэ цехтэ үнинэй хүдэлжэ, дүй дүршэлтэй болоһон хүдэлмэришэд олон. И. И. Кистелев, П. Н. Ларионов гэгшэд олохон жэлэй туршада модо хюрөөдэгшэдэй бригадануудые даагшанараар хүдэлнэ. Механизатор Ф. А. Бутаков, хүдэлмэришэд А. П. Шангин, С. П. Усольцев, У. В. Калмыкова, О. К. Ермакова, Н. В. Ермаков, В. Б. Бакшиханов гэгшэд ажалдаа харюусалгатайгаар хандадаг, журамтай байһанаараа бусадай дундаһаа шалгарна.

И. ФЕДОРОВ.

Түнхэн.

Малай үбэлжэлгэ түлэг хаһадаа оробо. Энэ хүндэ хүшэр, харюусалга ехэтэйгээр ажаллаха сагта малшадые халуун анхаралаар хүреэлхэ шухала гэжэ хэншье мэдэнэ гээшэ. Энэ талаар Хурамхаанай аймагай партийна организацинууд эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулна гэжэ тэмдэглэлтэй.

КПСС-эй райком үшөө октябрь һарын эхеэр үбэлжэлгын үедэ малшадай дунда ябуулха эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэриин түсэб баталһан байгаа. Удаань ноябриин эхеэр ажахынуудай парткомой секретарьнарай, профсоюзай рабочкомуудай түрүүлэгшэнэрэй, сельскэ, сомоной Советүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэрэй семинар-зүблөө үнгэргөө.

Зүгөөр энэ зүблөөн Дэрээнэй совхозой түб һуурин болохо Алла тосхондо болоһон байна. Ушарынь хадаа тус ажахын партком малшадай дунда ябуулагдаха ниитын хүдэлмэриие эмхитэйгээр, саг соонь эхилһэн, али одон хэмжээ ябуулганууды харааліан байжа, бусадта һургаал боломоор юумэн олон байшоо.

Тус совхозой малшадай дунда 37 агитатор, 15 политинформатор, 19 лектор ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна. Эдэнэр тусхай зохёогдоһон графигай ёһоор алгадгүй малшадта ошожо байдаг нарин гуримтай. Эдэнэртэй зорюута семинар хэһэн байха юм.

Дэрээнэй совхозой харьяата нютагуудай хүдөөгэй соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд һайнаар хүдэлнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Соёлшод малшадай хүндэтэй айлшад. Улаан булангууд, культбазанууд уран гоёор шэмэглэгдэнхэй, тэндэ шэнэ газетэ, журнал, ном һудар таһалдадаггүй, харуулаң ойлгуулха агитаци зохидоор түхеэрэгдэнхэй.

Эдэ бүгэдые семинарта хабаадагшад һонирхон хараһан, ойлгожо абаһан байха юм.

Малшадые культурно-ажаһуудалай, худалдаа наймаанай, медицинскэ талаар хангаха хэрэгые совхозой

ТУҺАТАЙ ҺУРАЛСАЛ

профсоюзай рабочком, ВЛКСМ-эй комитет, сомсоведэй гүйсэдком эмхидхэн хүтэлбэрилнэ.

Малшадые комплексноор хангалгын түсэб табигданхай. Тэрээн соо хараалагдаһан болзортой зохилдуулан, агитбригада, лектор, врач, автолавка малшадта ошоходонь, тэдэнэрынь культбазадаа булта суглараад байдаг юм.

Малай үбэлжэлгын үедэ малшадай дунда ниитэ политическэ хүдэлмэри эмхидхэн ябуулха асуудалаар КПСС-эй райкомой зарлаһан энэ семинар дээрэ Дэрээнэй совхозой парткомой секретарь В. Ц. Цыренов элидхэл хээ. Тиихэдэ сомсоведэй түрүүлэгшэ В. Ц. Баторов культурно-ажаһуудалай, худалдаа наймаанай ба медицинскэ талаар малшадай үдэр бүриин эрилтэ хэрэглэмжые хангаха хүдэлмэрие яажа эмхидхэдэг дүршэл тухайгаа мэдээсээ.

КПСС-эй райкомой секретарь К. П. Бадмаев, партиин райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша М. Ж. Борхонов гэгшэд семинар дээрэ үгэ хэлээ.

Энэ семинарай хүдэлмэридэ аймсоведэй гүйсэдкомой культурын таһагые даагша, аймагай главна врач, райпогой түрүүлэгшэ, хэлхеэ холбооной узелай начальник, аймагай киносетиин директор хабаадалсаа.

Семинарта хабаадагшадай үмэнэ КПСС-эй обкомой секретарь В. Ф. Лысов, КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь К. Д. Дагбаев гэгшэд үгэ хэлэһэн байха юм.

Семинарай эсэстэ нүхэр ёһоной хөөрэлдөөн болохо, һанал бодолоо хубаалдаһан, һанамжа дурадхалшье оруулһан жэшээтэй. Иигэжэ тус һуралсал эмхитэйгээр, һонирхолтойгоор болоҗо үнгэрөө.

Д-Н. ШОЙНЕНОВ.
КПСС-эй обкомой лектор.

Ерэхэ жэлэй ургасада—мүнөөнһөө

Юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы дүрбэдэхи жэлдэ орооһо тарянай тогтууритай баян ургаса хуряаһан Бургалтайн таряашад аймаг дотороо эрхимлэжэ гараһан юм. Шаргал шэниисэ элбэгээр суглуулжа. Эхэ орондоо ехээр худалдахын тула «Мир» колхозой механизаторнууд үнгэрһэн хабарайнгаа эртын тарилгые тон богони болзорто—12 үдэрэй туршада дүүргээ һэн. Иигэжэ оролдосотой шударгыгаар ажаллаһанай ашаар илангаяа колхозой хоёрдохи, гурбадахи отделениин механизаторнууд тарянай, кукурузын баян ургаса ургуулаа гээшэ.

Байгша ондо сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье һаань, дурсагдагша ажахын таряашад бүхыдөө 54,2 мянган центнер орооһо, тэрэ тоодо 42,5 мянган центнер шэниисэ хуряажа, гүрэндэ 8350 центнер гэхэ гү, али хараалагдаһан түсэбһөө хоёр дахин шахуу ехэ таряа худалдаа.

Шэнэ ургаса хуряаха талаар эрхим амжалта туйлаһан тус колхозой олохон механизаторнууд, бригаданууд аймагай социалис мүрысөөндэ шалгаржа, һайшаал магтаалда хүртөө. Жэшээлбэл, А. Д. Селецкиин хүтэлбэрилдэг бригада аймагай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэжэ, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаһан байха. Энэ бригадын механизаторнууд даалгагдаһан полиингоо гектар бүриһөө 14 центнер таряа, 182 центнер кукурузын ногоон эшэ набша хуряажа абаад, намарай паар хахалха түсэбөө 40 процентээр үлүүлээ. Мүн тэрэл бригадын кукурузашадай звеное даагша, республикын габьяата кукурузашан Н. Гарифулин мүрысөөндэ шалгаржа, аймагай чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Тиихэдэ түрүү трактористнууд М. Усов, Б. Цыбиков, Н. Лалетин, Б. Гармаев, комбайнернууд П. Иванов, Н. Первушин, В. Селецкий, В. Пахомов, автомашинын жолоошод И. Самойлов, Б. Дашижапов гэгшэд мүн лэ мүрысөөндэ эрхимлэһэн байна.

Мүнөө «Мир» колхозой эдэ механизаторнууд сабшалан, тарялангай үрэжэл һайжаруулха габшагай хоёр һарада наг шэбхэ ехээр зөөжэ гаргахын түлөө бултадаа шахуу хабаадалсажа байнхай. Колхозой оньһожоруулагдамал отрядай трактористнууд энэ хугасаа соо сабшалан, тарялан дээрээ бүхыдөө 5 мянган тонно наг шэбхэ тарааха даабаряа һара хахадай туршада сүм дүүргээ. Тус ажахын ахамад агроном Д. Гармаевай мэдүүлһэнэй ёһоор, жэлэй дүүрэтэр үшөө 2 мянган тонно шэбхэ сабшалан, тарялан дээрэ гаргагдахаар хараалагдана. Юуб гэхэдэ, мүнөө обоолоотой байһан аргал шэбхэнь үшөө хүрөөдүй байна бшуу. Наг шэбхэ поли, сабшалан дээрэ гаргажа тараахаһаа гадна, отара, гүүртэнүүдэй газаагуурхи аргал хоргооһо суглуулан этэжэ, обоолдог байна. һүүлэй мэдээгээр тус колхоздо 12 мянган тонно шэбхэ обоологдоо.

Мүнөө Зэлтэрын отделенидэ Н. Гарифулинай даадаг кукурузашадай звено наг шэбхэ поли дээрэ зөөжэ байнхай. Харин зургаан тракортай Ч. Банзаракцаевай хүтэлбэрилдэг лугомелиоративна отряд нэгэдэхи, хоёрдохи отделениин поли, сабшалан үтэгжүүлнэ. һүүлэй мэдээгээр эдэ звено, отрядай механизаторнууд кукурузынгаа поли дээрэ наг шэбхэ гаргажа дүүргээ.

Энээнһээ гадна, Дээдэ-Бургалтайда газарай хүрөөгүй байхада 380 гектар сабшалангай уһалууриин һубаг, ханаабууд сэбэрлэгдэжэ, 100 гектарта уһа табиха һубагууд татагдаа. Намар эртүүр эндэ 50 гектарай сабшалан ундалуулагдажа, 800 һургааг бэлэдхэгдээ.

һүүлэй үедэ энэ ажахы минеральна үтэгжүүлгэ ехээр абадаг болонхой. Ушарынь хадаа Бургалтайн таряашад кукурузынгаа поли дээрэ аммиагай уһа оруулдаг болоо. Тиимэһээ мүнөө колхозой механизаторнууд аммиагай уһа, мүн хуурай минеральна үтэгжүүлгэ ехээр асаржа, тусхай амһарта, складууд соогоо нөөсэлжэ байна. Эдэ үдэрнүүдтэ автомашинануудай жолоошод «Сельхозтехника» нэгэдэлэй аймагай отделениһээ асарһан үтэгжүүлгэеэ шэнээр баригдаһан Заречныи, Зэлторын отделениин складуудта хадагална.

Тэрэшэлэн колхозой таряашад, ерэхэ жэлэйнгээ орооһото ургамалнуудай үрэһэ хүрэнгэ хүсэд сэбэрлэжэ хаагаад, механизаторнуудынь тракторнуудаа заһабарилжа байнхай. Иигэжэ Бургалтайн механизаторнууд табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ орооһо тарянай болон тэжээлэй ургамалнуудай баян ургаса хуряахын түлөө мүнөөнһөө бэлдэжэ байна.

В. КЛОЧИХИН.

Зэдын аймаг.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

ШЭРДЭГШЭ

Нина Александровна Шулунова шэрдэгшын мэргэжэл шудалһаар үнихэнэй. Тэрэ һайн шанартайгаар ажалаа бүтээжэ, Улаан-Үдын авиационно заводой хүдэлмэришэдэй магтаалда хүртэдэг болонхой. Нина Александровна Шулунова туйлаһанаараа һанаагаа амараад ябадаг хүн бэшэ ааб даа. Шадабари мэргэжэлээ улам нарижуулжа, һайн шанартайгаар ажалаа бүтээхэ гэжэ эрмэлзэжэ байдагынь ехэл һайшаалтай юм.

— Нина Александровнада ямаршье ажал даалгагдадаг, тэрэнь һайн шанартайгаар, болзор соогоо дүүргэгдэһэн лэ байдаг. Иимэ урагшаа һанаатай хүдэлмэришэдэй оролдолгоор ехэ ажал хэгдэнэ, — гэжэ авиационно заводой шэрдэлгын цехэй начальник Тамара Александровна Пономарева хэлэжэ байгаа һэн. Нина Александровна Шулунова түбшэн даруу абари зантай хүн юм. Бэшэнэй дундаһаа юугээршье илгардаггүй. Зүгөөр ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандажа, һайн шанартай продукци ехээр гаргана.

Нина Александровна Шулунова нэгэтэшье голодоһо гаргаагүй. Энэ баримта Нина Александровнагай баян дүй дүршэлтэй байһаниие сэхэ гэршэлнэ бшуу.

Дүй дүршэлтэй, бэрхэ хүдэлмэришэн Нина Шулунова өөрынгөө мэргэжэлдэ олохон хүдэлмэришэдые һургаһан байна. Залуушуулда зүбшэл заабари хэлэжэ, бүри һайнаар хүдэлхыень уряалан байдаг лэ. Залуу хүдэлмэришэ басагад Ханда Доржиева, Тамара Дурденкова гэгшэдые өөрынгөө мэргэжэлдэ һургаһан. Мүнөө Ханда Доржиева бүхы продукцияа эрхим шанартайгаар бүтээн гаргана.

Нина Александровна Шулунова «Эрхим шанар туйлагша» гэһэн тэмдэгээр шагнагданхай. Олон жэлэй туршада оролдосотой бэрхээр хүдэлжэ байһанайнгаа түлөө «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар шагнагдаһан байна. Улаан-Үдын авиационно заводой эрхим хүдэлмэришэн Нина Александровна Шулунова дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлдэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэрдэгшэ Н. А. Шулунова.

С. ШАРИКОВАГАЙ фототекст.

Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой суута механизатор, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Очир Бадмаевич АЮШЕЕВ.

Улаан-Үдын прибор бүтээлгын заводой бригадир, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат Светлана Васильевна КЛОБУКОВА.

Яруунын аймагай «Коммунизм» колхозой түрүү хонишон, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Дулма Чимитовна ЦЫБЕНОВА.

Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һүнэй фермын даагша, аймагай Соведэй депутат Анна Георгиевна ЮГОВА.

МҮНӨӨДЭР—СССР-эй КОНСТИТУЦИИН ҮДЭР

СОЦИАЛИС ДЕМОКРАТИИН БЭЕЛЭЛ

СССР-эй Конституциин Үдэр — совет арадуудай аха дүү хани барисаанай, социалис демократиин илан мандаһанай гэрэлтэ һайхан үдэр. СССР-эй Конституци дотор совет обществын байгуулалта, ажалша арадай эрхэ, уялга тухай алтан үзэгүүдээр бэшэгдэнхэй.

Захагүй үргэн манай Эхэ ороной олон яһата арад бүримүһэн эрхэтэй, эхэнэрнүүд эрэшүүлтэй хамта гүрэн түрын шухала асуудал шиидхэлгэдэ, ажахын болон соёл гэгээрэлэй хүдэлмэридэ тэгшээр хабаадаха эрхэтэй болоо. Совет эрхэтэд ажаллаха, һураха, амарха, ямаршье түлөөһэгүйгөөр бэеэ эмшэлүүлхэ, үндэр наһатай болоходоо материальна туһаламжа хүргүүлхэ эрхэтэй.

Коммунизм байгуулха агууехэ хэрэгэй урагшатай дабшалта социалис демократиие саашадань хүгжөөлгэтэй нягта холбоотой гэжэ КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд дотор тэмдэглэгдэнхэй. КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй XXIV съезд дээрэ «Олониитын, гүрэнэй асуудалнуудые шиидхэлгэдэ, социалис ёһо гуримуудые хазагайруулгатай тэмсэлдэ, ажабайдалда ушардаг дутуу дундануудые элирүүлэн шүүмжэлжэ, тэдэниие усадхалгада хүн бүхэнэй, коллектив, республика бүхэнэй хабаадахые хангалга манай демократиин гол зорилго болонхой» гэжэ хэлэһэн үгэнүүд энээниие бодотоор гэршэлнэ.

Гүрэн түрын шухала шиидхэбэринүүд арадай һунгамалнуудаар дамжуулагдан бүгэдэ ниитэдэ мэдээжэ болодог. Ажалшадай депутадуудай Соведүүд ажалшадай эрхэ уялгые наринаар сахидаг, энэ талаар зохихо хэмжээнүүдые абажа байдаг юм.

Засаг түрын түлөөлэгшэдэй ажал, хүдэлмэриие һайжаруулха талаар манай партии һүүлэй үедэ горитой хэмжээ ябуулгануудые хараалаа. СССР-эй, союзна республиканудай Верховно Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинуудай тоо олошороо, тэдэнэй ажалынь һилээд гуримшуулагдаа. Мүн городой, аймагай, сельскэ, поселково Соведүүдэй эрхэ ба уялга дээшэлүүлэгдээ, материальна-финансова базань нилээд һайжаруулагдаа. Урагшаа һанаатай, эдэбхитэй, мэргэжэлтэй хүнүүд засаг түрын зургаанудта олоор дэбжүүлэгдэдэг болоо. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд арадай засагай зургаануудай хүдэлмэридэ нилээд туһа хүргөө гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Нютагай Соведүүд ажахын, соёлой асуудалнуудые зүбөөр шиидхэдэг, горитой туһа хүргэдэг болоо.

Соведүүдтэ дэбжүүлэгдэһэн арадай түлөөлэгшэд гүрэн түрын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, абтаһан тогтоолнууд тухай һунгагшадтаа хөөрэхэһөө гадна, тэдэнэй захил, дурадхалнуудые бодото дээрэнь дүүргэхын тула оролдоно. Нютагай Соведүүдтэ 2,2 миллион арадай түлөөлэгшэд, СССР-эй Верховно Соведтэ 1500 депутат һунгагдаа. Оронноймнай элдэб яһатан бүхэнэй олон түлөөлэгшэд, хүдэлмэришэд, колхознигууд, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд нютагай Соведүүдэй депутадуудаар һунгагданхай. Тэдэнэй хахадһаа олониинь хүдэлмэришэд болон колхознигууд. Литература ба искусствын мэдээжэ ажал ябуулагшадые, багшанарые, врачнуудые, инженернүүдые, эрдэмтэдые арад зон өөһэдынгөө түлөөлэгшөөр нютагай Соведүүдтэ кандидадуудаар дэбжүүлээ. Бүхы депутадуудай миллион шахууниь эхэнэрнүүд, дүрбэнэйнь нэгэ хубинь залуушуул болоно.

Гэзгэдэнги, ядуу байдалтай буряад арадай ажабайдал Совет засагай туршада танигдахаар бэшээр хубилаа. Аха дүү арадуудай, совет гүрэнэй туһалһанай ашаар Буряад орон хүгжэнги промышленностьтай болоо. Буряадай АССР-тэ гаргагдадаг промышленна продукциин хэмжээн хорёод онойхитой сасуулбал, 900 дахин ехэ болоо. Совет засагай туршада, манда промышленна элдэб 200 гаран предприятинууд шэнээр бодхогдоо. Фабрика, заводуудта хэдэн арбаад мянган хүдэлмэришэд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ажаллана. Республикымнай хото, хүдөө тосхонуудта байрын гэрнүүд, һургуули, больницанууд, соёлой байшангууд олоор баригдана. Гурбан ордено Буряад орондо СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин таһагай филиал, 4 институт, 23 техникум, училищи, тосхон һуурин бүхэндэ һургуули, больница, соёл культурын гуламтанууд бии болонхой.

Арадай ажахын һалбаринуудые саашадань хүгжөөхэ, байгаалиин баялигые үрэ ехэтэйгээр ашаглаха хэрэгтэ нютагай Соведүүд гол анхаралаа табидаг. Энэ талаар зохихо шиидхэбэринүүдые баталан абаад, тэрэнэй дүүргэлтые саг үргэлжэ шалгана. Ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ гүйсэд хангаха, коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриие арадай түлөөлэгшэд эмхи гуримтайгаар ябуулна.

Нютагай Соведүүд бүхы совет арадтай хамта түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые болзорһоо урид дүүргэхэ зорилготой ажалаа эмхидхэнэ гэжэ онсо тэмдэглэхэ шухала.

Түсэбтэ табан жэлэй тодорхолхы, дүрбэдэхи жэлэй арба һарын туршада республикымнай ажалшад ямараар ажаллааб гэжэ эндэ хаража үзэе. Республикын промышленна предприятинууд продукци гаргаха арба һарынгаа түсэб 102 процент дүүргэээ. Нёдондоной энэ үеынхитэй жэшэбэл продукци худалдалгаяа 8 процентээр үлүүлээ. Промышленна предприятинууд 3 жэл 10 һарын туршада хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 78 миллион түхэригэй элдэб продукци гаргаа. Түсэб. даабариһаа гадуур продукци бүтээлгэдэ Улаан-Үдын авиационно, прибор бүтээн гаргадаг, асбоцементнэ зүйлнүүдэй Тимлюйн, «Электромашина» заводуудай коллективүүд ехэхэн хубитаяа оруулжа шадаа. Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай, ой модоной, хүнгэн промышленностиин, түмэр замай олохон предприятинуудай ажалынь урагшатай.

Республикын барилгашад капитальна барилгада һомологдоһон мүнгэ ашаглаха талаар ехэ юумэ хэбэ. Барилгашад Галуута-Нуурай ГРЭС-эй болон бусад промышленна предприятинуудай байшангуудые, мал ажахын, шубуунай томо томо комплекснуудые мүнөө үедэ бодхоожо байна. Үнгэрһэн үедэ барилгашад 78.600 дүрбэлжэн метр байрын гэрнүүдые, 4 мянган үхибүүдэй һураха һургуули, эмшэлгын эмхи зургаануудые шэнээр барижа, ашаглалгада тушаагаа.

Сагай уларилай хэр таарамжагүй байбашье, хүдөөгэй ажалшад урдаа табиһан зорилгонуудаа бодото дээрэнь дүүргэхэ зорилго табинхай. Хонишод гүрэндэ «сагаан алта» худалдаха түсэбөө 107 процент дүүргэһэн байбал, һаалишад нэлэйнгээ даабариие һара урид 103 процентдэ хүрөө.

Хүдөөгэй ажалшадай харюусалгатай хаһа — ниитын адууһа малай үбэлжэлгые түгэс бэлэнээр угтахын тула олонхи колхоз, совхозууд ехэ ажал ябуулаа. Байгша ондо ажахынууд үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 70 мянган тонно үбһэ, 42 мянган тонно сенаж ехые бэлэдхээ, силос даралгаяа нилээд ехэ болгоо. Үбэлэй һаранuудта һү һаалиа дээшэлүүлжэ, гүрэндэ сагаан эдеэ элбэгээр худалдаха, түсэбһөө гадуур тарган мяха тушааха зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлхэ уряа доро ажаллажа байна.

Агуу Ленинэй хэрэгэй дэлхэй дээрэ мандан дэлгэрхэнь дамжаггүй гэжэ һайн мэдэрнэ. Мүнөөдэр тэмдэглэгдэжэ байгаа Совет Конституциин һайндэр социалис демократиин һүртэ илалтануудай һайн һайхан хэрэгые гүйсэд гэршэлнэ.

Г. ВОРОНИН,
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй эмхидхэлэй таһагые даагша.

ХАРЮУСАЛГАТАЙ ТУШААЛ

Нютагай Соведүүдые һунгаха һүүлшын һунгалтада Тооро тосхоной ажалшад Түнхэнэй аймагай ажалшадай депутадуудай Соведтэ депутадаар колхозойнгоо түрүү механизатор Николай Жигжитович Саргаевые һунгаа юм. Коммунист Н. Ж. Саргаев нютагайнгаа зоной иимэ ехэ этигэл найдабарида дэмы хүртөөгүй.

Николай Жигжитович гушаган жэлэй туршада түрэл колхоздоо хүдэлжэ ябана. Һүүлэй арбан жэл комбайнераар хүдэлнэ. Тиихэдээ жэлһээ жэл бүри үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа, аймагайнгаа түрүү механизаторнуудай нэгэн болонхой.

Нёдондо жэл Н. Ж. Саргаев 300 гаран гектар таряа хадажа, 5 мянга гаран центнер ороохо сохёод, аймагай комбайнернуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илажа гараа һэн. Тэрээндэ аймагай чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо бэлэй. Түрүү механизаторай үбсүүе Ажалай Улаан Тугай орден, «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаль, гүрэн түрымнай бусад шагнал гоёоно.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түб отделениин партийна эхин организациин суглаан дээрэ коммунист Н. Ж. Саргаев депутадайнгаа уялга ямараар дүүргэжэ байһан тухайгаа һаяхан тоособо. Суглаанда хабаадагшад Николай Жигжитовичые депутадайнгаа харюусалгата тушаалые муу бэшээр дүүргэжэ байна гэжэ тэмдэглэбэ.

Энэ жэлэй сагай уларилай хэды хүшэр хүндэ байгаашье һаань, аймагай Соведэй депутат 244 гектар таряа хадажа, 3657 центнер ороохо сохёо. Поли дээрэ хүдэлжэ ябахадаа, тэрэ нүхэдтөө ходо туһалжа ябадаг.

Ажал хүдэлмэридөө үльгэр жэшээ харуулжа ябахынгаа хажуугаар Н. Ж. Саргаев аймагай Соведэй административна комиссиин гэшүүнэй уялга дүүргэнэ, ажалшадай дунда ябуулагдажа байгаа ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

Гэхэтэй хамта депутат-коммунист һунгагшадайнгаа урда үсөөнөөр тоосоно, тэдэндэ аймагай Соведэй, гүйсэдхэхэ комитедэй гаргаһан шиидхэбэринүүдые ходо хэлэжэ, ойлгуулжа үгэнэгүй гэжэ партийна суглаанда хабаадагшад хэлэбэ. Депутадай харюусалгатай тушаал дүүргэлгэдэ байгаа иимэ дутагдалнуудые дары усадхахыень партийна суглаан Н. Ж. Саргаевые уялгалба.

Ц. СУБАНОВ.

ЭЛИРҮҮЛХЭ, БЭЕЛҮҮЛХЭ —МАНАЙ УЯЛГА

Арадай түлөөлэгшэд һунгагшадайнгаа захил, даабаринуудта онсо анхархаһаа гадна, саг үргэлжэ тэдэнэртээ уулзажа, Соведэй, тэрэнэй гүйсэдхэхэ комитедэй шиидхэбэринүүд тухай мэдээсэжэ байдаг гээшэ ааб даа. «...һунгагшадайнгаа захяа, дурадхалнуудые бодото дээрэнь дүүргэхэ, эрхэтэниие хүлеэн абажа хөөрэлдэжэ байха, эрхэтэнэй мэдүүлгэ, гомдолнуудые зүб тээшэнь шиидхэхэдэ туһалжа байха уялгатай» гээд Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Хуули дотор хэлэгдэнэ.

һунгагшадайнгаа найдабариие харюулхын тула депутат бүхэн оролдохо зэргэтэй гэжэ һанагшаб. Сүлөөтэй сагтаа өөрынгөө һунгуулиин участогта ошожо, городой Соведэй тогтоол, шиидхэбэринүүд тухай хөөрэхэдөө, тэдэнэй хэһэн захил, дурадхалнуудай хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ байһан тухай тоосодог, саашанхи хүдэлмэрээ түсэблэдэг заншалтайб.

Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ үйлсэ болбосон түхэлтэй, гэрэлтэй болгохо дурадхалнуудые һунгагшад оруулһан юм. Тэдэнэй захяа сүм дүүргэгдээ. Улаан-Үдын багшанарай 1-дэхи училищиин столовын ажал муугаар эрхилэгдэнэ гэһэн гомдол студентнэрэй зүгһөө ходо ородог байба. Столовын хүдэлмэрилэгшэдэй бэлдэһэн эдеэнэй шанар шалгахадаа, тэндэхи ариг сэбэртэ анхаралаа табиһан байнабди. Столовын хүдэлмэрилэгшэдтэй хэдэн дахин уулзажа, ажалаа яажа эмхидхэдэг тухайнь һонирхооб. Эдеэ хоолой шанар һайжаруулха талаар зохихо хэмжээнүүд хараалагдаа. Столовын ажал нилээд гуримшуулагдаа, студентнэрэй зүгһөө элдэб гомдол орохоёо болинхой.

Һунгагшад гэр байрын асуудалаар депутат бүхэндэ олоороо хандадаг заншалтай. Энэ шухала асуудалые зүбөөр шиидхэхын тула ехэ саг хэрэгтэй. Энэ асуудалаар хандаһан хүнэй байра байдалтай танилсаһанай удаа документнүүдые бэлдэжэ, горсоведэй үзэмжэдэ табидаг заншалтайбди. Хүн бүхэнэй захил, оруулһан дурадхалые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула депутат бүхэн үнэн сэдьхэлһээ оролдохо зэргэтэй гэжэ һанагшаб.

Э. СЫРЕНОВА,
городой Соведэй депутат.

Засагай дээдын зургаанудта

ШУХАЛА АСУУДАЛ ЗҮБШЭГДЭБЭ

Республикын Верховно Соведэй Президиумэй ээлжээтэ заседани һаяхан болоожо үнгэрбэ. «Газарые сахин хамгаалха, тэрэниие бүри һайнаар ашаглаха хүдэлмэриие ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд хэр ябуулнаб» гэһэн асуудалаар Сэлэнгын аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Л. Ц. Цоктоев тоособо. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй хүдөө ажахын талаар саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшэ К. Д. Миронова мүн лэ энэ асуудалаар элидхэл хээ.

Сэлэнгын аймагай нютагай Соведүүд газар тухай РСФСР-эй хуулиие баримталха, газарые сахин хамгаалха, тэрэниие бүри һайнаар ашаглаха талаар һүүлэй үедэ горитой хүдэлмэри ябуулаа. Энэ шухала асуудал нютагай Соведүүдэй сесси, тэрэнэй гүйсэдкомуудай заседани дээрэ саг үргэлжэ табигдана, энэ талаар зохисотой хэмжээн абтадаг болонхой. Аймагай ажахынууд үнгэрһэн дүрбэн жэлэй туршада шэнэ, боро газар хахалжа, таряалангаа 5 мянган гектараар үргэдхөө. Колхоз, совхозууд үнгэрһэн үедэ уһалууриин системэнүүдые шэнэдхэн заһаха хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулхаһаа гадна, мелиораци хэжэ, 2400 гектар газар һайжаруулаа, 800 гектар намаглиг газар хатааһан, 835 гектарта һайжаруулагдаһан бэлшээри түхеэрһэн байна. Хүрьһэнэй һалхинда үлеэлгэжэ муудалгатай эрид тэмсэхэ хүдэлмэриие хараалһан түсэбэй ёһоор ябуулдаг болоо. Хүрьһэнэй муудалгатай эрид тэмсэхын тула олонхи ажахынууд шэнэ оньһон техникэ үргэнөөр хэрэглэнэ, зурууд зуруудаар тарилга хэнэ. Таряалангай һалхинда үлеэлгэжэ муудахагүйн тула 1150 гектарта зурууд модод тарингдаа.

Үбһэ тэжээлэй болон бусад ургамалнуудай тогтууритай һайн ургаса хуряажа абаха талаар аймаг дотор ехэ ажал хэгдээ гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Республикын суута луговодуудай нэгэн Герасимовай дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэжэ, ямаршье уларилтай жэлдэ үбһэ ногооной үндэр баян ургаса абаха тэмсэлдэ аймагай олохон луговодууд эдэбхитэйгээр оролсоод, даажа байһан сабшалангай гектар бүриһөө ехэ үбһэ хуряадаг болобо. Мүн эхэ хонидой фермэ шадархи участогууд бии болгогдожо, тэрээн дээрээ зелёнко таряад, хуряажа абадаг болонхой.

Газар тухай РСФСР-эй хуули сахиха хэрэгые нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд үшөө һулаар ябуулна гэжэ Верховно Соведэй Президиум онсо тэмдэглэбэ. Аймагай зарим колхоз, совхозууд газар таряалангаа муугаар элдүүрилдэг дээрэһээ, жэлһээ жэлдэ бага ургаса хуряана. Зүб севооборот баримталха хэрэгые, хүрьһэ элдүүрилхэ заабариие хазагайруулдаг дээрэһээ тэдэнэр иимэрхүү байдалтай. Ороохо таряанай, үбһэ тэжээлэй тогтууритай һайн ургаса хуряажа абахын түлөө таряалан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ, минеральна утэгжүүлгэ ехээр гаргажа тарааха. Энэ шухала хүдэлмэриие зарим ажахынууд һанаһанда хүрэмөөр ябуулжа шаданагүй гэжэ зааба. Иимэрхүү байдалтай колхоз, совхозууд шанарта хүргэгдөөгүй үрэһөөр тарилга хэдэг байха юм. Аймагай колхозууд паар элдүүрилхэ түсэб дүүргэхэгүйһөө гадна, тэрэниие жэл ерэхэ бүри бага болгоно.

Аймагай бүхы газарайнь 50 процентнь һалхинда үлеэлгэдэг. Газарай хүрьһэнэй муудалгатай эрид тэмсэхэ хүдэлмэриие олонхи ажахынууд мүн лэ муугаар ябуулна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Уһалагдадаг таряалан, сабшалан дээрэһээ бага ургаса хуряагдана. Энэ шухала хүдэлмэриие зүбөөр эрхилжэ, уһалууриин газарай гектар бүриһөө үндэр баян ургасын түлөө тэмсэлдэ мелиораторнууд, луговодууд оролдохоор болоо.

Нютагай Соведүүд газарые сахин хамгаалха, тэрэниие һайнаар ашаглаха талаар хэгдэхэ хэмжээ ябуулгануудай хэр бэелүүлэгдэжэ байһан тухай асуудалаар ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй тоосоо шагнанагүй гэжэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум онсо тэмдэглэбэ. Украинын ССР-эй Донецкэ областиин нютагай Соведүүдэй орон дотороо гаргаһан үүсхэлые һайшаан дэмжэхэ талаар аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет ямаршье хэмжээ ябуулгануудые хараалаагүй гэжэ элирээ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум дээрэ хэлэгдэһэн асуудалаар тусхай шиидхэбэри баталан абаа. Бии байгаа дутуу дундануудые ойрын сагта усадхахын тула аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедые тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалхыень, тэрэнэй дүүргэлтэдэ гол анхаралаа табижа байхыень уялгалаа. Сэлэнгын аймагай ажахынуудай ажалые эрид һайжаруулхын тула Хүдөө ажахын, милиораци ба уһанай ажахын министерствэнүүд, республикын совхозуудай нэгэдэл туһалха зэргэтэй гэжэ Верховно Соведэй Президиум зааба.

БАГШЫН БАЯР

Энэ хүниие танихагүй хүн Петропавловка тосхондо хомор байха. Тэрэ мэдээжэ багша юм. Петропавловкын дунда һургуулида хорин табан жэлэй турша соо багшалхадаа тэрэ хэды олон һурагшадые ажабайдалай арюун замда гаргалсаа хаб? Энэниие хэншье тооложо үзөөгүй байха. Гэбэшье тэрэнэй һурагша бүхэн багша тухайгаа һайхан бодол сэдьхэлдээ хадагалжа ябадагынь эли.

Дмитрий Николаевич Муруев табин жэлэй саада тээ Эрхүүгэй областиин Нукутска райондо түрэһэн юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуехэ дайнда хабаадалсаһанайнгаа һүүлээр Дмитрий Улаан-Үдын багшанарай дээдэ һургуулида ороо бэлэй. Дайнай һүүлээрхи хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ тэрэ институдаа амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа бэлэй.

Институдай һүүлээр уданшьегүй тэрэ Петропавловкын дунда һургуулида химиин багшаар эльгээгдээ бэлэй. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо Дмитрий Николаевич энэл һургуулидаа химиин, биологиин багшаар мүнөө болотор хүдэлмэрилжэ байнхай.

— Тэрэ сагта хүдэлмэримнай ехэ хүшэр бэлэй. Түлеэ түлидэг модон гэр соо һургуулимнай байха. Зайн гал байхагүй. Орой болоходонь керосинтай дэн носоогоод ажаллахаш. Гэбэшье үхибүүдые эрдэмдэ һургаха хүсэл эрмэлзэлтэй манай багшанар айхабтар ехэ оролдолго гаргадаг бэлэй. Минии энэ һургуулида ерэхэдэ һайн коллектив байһан юм. Залуу багша намайе тэдэнэр ехэ һайнаар угтан абажа, багшын хүдэлмэриин өрёо нюусатай танилсуулһан юм, — гээд Дмитрий Николаевич хөөрэнэ.

Нээрээшье, Дмитрий Николаевич өөрынгөө һургуули тухай һайханаар, дулаанаар һанажа ябадаг. Тэрэниие ондоо һургуулиин директор болгохоор хэды дахин аймагай гэгээрэлэй таһагайхид зууршалһан байха юм. Гэбэшье Дмитрий Николаевич түрэл һургуулидаа үлөө.

Дмитрий Николаевич өөрынгөө ажалда харюусалга ехэтэйгээр хандадаг хүн юм. Тэрэнэй һурагшадшье, тэрэнтэй хамта хүдэлмэрилжэ байһан багшанаршье энэ шэнжэ шанарыень дууряан абаха гэжэ оролдодог.

— Минии бүри дунда һургуулида һуража байхада Дмитрий Николаевич намда багшын хүндэшье, хүндэтэйшье хүдэлмэри тухай айхабтар һайнаар ойлгуулжа үгөө бэлэй. Би мүнөө өөрөө багшаар хүдэлмэрилжэ байнаб. Наһанайнгаа мэргэжэл шэлэхэ хэрэгтэмни Дмитрий Николаевичай үзүүлһэн нүлөө айхабтар ехэ, — гээд Петропавловкын дунда һургуулиин багша, Дмитрий Николаевичай һурагша байһан Анна Николаевна Таракановская хөөрэнэ.

Петропавловкын дунда һургуулида Дмитрий Николаевичай үшөө хоёр һурагшанар мүнөө багша болонхой хүдэлмэрилжэ байна. «Дмитрий Николаевич бидэнэй сэдьхэлдэ багша болохо гэһэн эрмэлзэл хүсэлэй дулаа носоогоо бэлэй, — гээд тэдэнэр хэлэдэг.

Табин наһанайнгаа аятан ойе угтажа байгаа багшада ороноймнай алишье хизаарһаа амаршалгын бэшэгүүд таһалгаряагүй һубарижа байнхай. Тиигэншьегүй аргагүй. Хорин табан жэл соо тэрэнэй һургаһан һурагшад олон ондоо мэргэжэлтэд болонхой, түрэл оронойнгоо алишье хизаарта ажаллажа байнал.

Инженернэ албанай ахалагша лейтенант, арадай гэгээрэлэй эдэбхитэй хүдэлмэрилэгшэ Дмитрий Николаевич Муруевай дайшалхы ба ажалай габьяа үндэрөөр сэгнэгдэнхэй. Тэрэ Улаан Тугай орденоор, «Германиие илаһанай түлөө», «Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй 25 жэлэй ойн», «Шэн габьяата ажалай түлөө», «В. И. Ленинэй түрэһөөр зуун жэлэй ойн хүндэлэлдэ» гэһэн медальнуудаар шагнагданхай.

Ургажа ябаа үетэниие хүмүүжүүлхэ һайхан хэрэгтэ ажабайдалаа зорюулһан, эдиршүүлэй дунда хүндэтэй болоһон багша Дмитрий Николаевич Муруевта ажалай үндэр амжалта, элүүр энхые хүсэнэбди.

Б. БАТОЕВ.

Эхэнэрнүүдэй хүндэлэлдэ

АЖАЛШАДАЙ бэшэгүүдһээ

һаяхан Бэшүүр тосхондо эхэнэрнүүдэй соведэй эдэбхеэр «Эхэ хүниие үнэн зүрхэнһөө алдаршуулнабди» гэһэн баяр ёһололой үдэшэ Соёлой байшанда үнгэргэгдөө. Энэ баяр ёһололой үдэшэдэ ажалай ветеранууд, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуехэ дайнда хабаадалсаһан, ажалдаа түрүү ябаһан эхэнэрнүүд уригдаа һэн. Мүн аймагай түбэй бэшэшье зон олон байгаа. Нютагай залуушуул Соёлойнгоо байшан һайндэрэйхидэл гоёор шэмэглэжэ, ёһололой үдэшые баяртай, хүхюун оршон байдалда үнгэргөө.

Аймагай больницын главна врач Е. И. Суворова уригдаһан ажалай ветеран эхэнэрнүүдые халуунаар амаршалжа, баярай үдэшые нээгээ. Олон зондоо хүндэтэй, суутай болоһон ажалай ветеран эхэнэрнүүд һүүлээрнь сценэ дээрэхи хүндэтэ һууринуудта уригдаба. Уригдаһан эхэнэрнүүдэй дунда Степанида Савельевна Кузнецова байлсаа. Энэ нүхэр Бэшүүрэй аймагай түрүүшын тракторист-эхэнэр гэжэ олондо мэдээжэ юм. Тэрэ түрэл нютагтань колхоз тогтоһоһоо хойшо трактористаар хүдэлһэн намтартай. 1938 ондо партиин гэшүүн болоһон, буряад басагад сооһоо түрүүшын комсомолшуудай нэгэн, ажалай ветеран Дулма Суграшеева Степанида Савельевнагай хажууда һууба. Мүн лэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуехэ дайнда хабаадаһан Елена Фокеевна Иванова хүндэтэ һуурида һуулсаа. Дайнай үедэ энэ нүхэр һайн дурааяраа фронт ошожо, снайпернуудай һургуули дүүргэжэ, олохон фашистнуудые хюдаһан байха. Снайпер Иванова фашистнуудай эшээн — Берлин хүрэтэр ошоһон юм. Дайнай һүүлээр түрэл нютагтаа габшагай шангаар ажаллаһанайнгаа түлөө «Ажалай Улаан Тугай» орденоор шагнагдаа һэн.

Удаань Соёлой байшангай уран һайханай бүлгэм ажалай ветеран эхэнэрнүүдтэ зорюулагдаһан концерт наада харуулжа, суглараһан хүн зониие баясуулба.

М. АШИРОВА.

АГУУЕХЭ ИЛАЛТЫН 30 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

УРДА ЯБАХА ЭРХЭ

МҮНӨӨ ГЭРТЭНЬ ошожо ябахадаа, үни холын нэгэ ушар толгойдоо оруулбаб. Он жэлнүүдэй ошобошье, элихэнээр hанагдахадал гэдэг. Теэд гэнтэ мүнөө дэмы толгойдом ороогүй. Сагаан нуурай hургуулида орохоор ерэhэн бидэнэр линейкэдэ жагсаад байхадаа, зүрхэеэ хөөрэhэндөө али тиигэжэ hанаhан байжашье болохобди.

Бидэнэй урда олон хүн үгэ хэлээ бэлэй. Юун тухай хэлэhыень hанаашьегүй haa, удхыень мэдэхээр ааб даа. Удангүй бидэнэй урда хаб хара үhэтэй, түхэреэн шарайтай, дундууршаг бэетэй хүн гаража, үгэ хэлээ hэн. Тэрэниие бидэнэр мэдэхэ байгаабди. Багша — хүдөөдэ мэдээжэ хүн.

Һургуулиин үдэрнүүд үнгэржэ, бидэнэр дадажал байбабди. Нэгэ мэдэхэдэмнай, тэрэ багшымнай харагдахань хомор болобо. Теэд юундэ, хайшаа ошоhыень бидэндэ хэн тайлбарилха бэлэй. Уданшьегүй дайнай эхилжэ, ажабайдалай хубилхада, олон юумэнүүд мартагдаа гэхэ гү, али хойшоо гараха баатай болоо.

Харин хожомынь түрүүшынгээ энэ багшые hанаандаа оруулхадал гэдэг hэм. Бүри hаяхан Баргажанай Баян гол нютагта тэрэнэй гэрэй богоhо зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэн алхажа оробоб.

Эдеэнэй столой хажууда буурал сагаан толгойтой набтархан бэетэй наhажаал хүн сай уужа hууба. Шэртэн харахадамни, шэгтэнь тэрэ холын танил шэнжэ байна. Гуша гаран жэлэй hүүлээр дахин ушарха гээшэ hонин даа!

Игнатий Константинович Мосолоев — Баян голдо ехэ хүндэтэй хүн. Зүгөөр гансал хуушанай багша байhандаа, олон жэлдэ эндэхи hургуули толгойлhондоо хүндэтэй болоhон бэшэ. Тэрэ ехэ эдэбхитэй, хүнүүдтэ hайниие хэхые хүсэдэг. Тэрээнэй бүхы наhые гүнзэгыгөөр ухамайлан харабал, залуу наhанhаа эдэбхи үүсхэлдэ, hайн заншалда бэеэ hургадаг байhыень мэдэхэбди.

Хорёод оной дууhаха багта комсомолдо ороhон залуу хүбүүн шэнэ ажабайдалай түлөө шармайн оролсоhон намтартай. Тэрэ сагта арад зониие гэгээрүүлхэ, залуу үетэниие ном hударта hургаха гээшэ шухала зорилгонуудай нэгэн байhан. Тиимэ дээрэhээ залуу хүбүүнэй училищи дүүргэжэ, хүдөөгэй багша болоhониинь гайхалгүй. Тэрэ гэhээр олон газараар ажаллажа, багшанарай коллективүүдые толгойлhон. Мүнөөшье Хэжэнгэ. Хориин хүнүүд арадай гэгээрэлдэ Мосолоевой хэhэн ажал мартаагүй байха.

Зүгөөр энэ ажалаа хэды дахин орхихо баатай болоhон. Гушаад оной эхээр сэрэгэй албанда абтаа. Залуу багшые сэрэгэй-политическа училищида оруулба. Харин дайнай эхилхын урда жэлдэ партиин гэшүүн боложо, урда ябаха үшөө нэгэ эрхэ бэе дээрээ абаа.

Дүшэн нэгэн оной ноябрьhаа залуу политрук Игнатий Мосолоев — фронтдо. Ямар хүшэр хүндэ, гал дүлэтэ саг hэм! Тэрэнэй амисхалаар сэрэгшын хуби заяан эгээл хүшэр фронтнуудаар ябаха үйлэтэй байгаа. Түрүүн ротын политругаар Карелидэ обороно барилгын шэрүүн байлдаануудта хабаадаа. Һүүлээрнь 6-дахи агаарай десантна дивизиин бүридэлдэ орожо, Старая Русса худар дайсанай добтолго тогтоохо баатай болоо. Хожомынь манай сэрэгэй Украиные сүлөөлжэ эхилhэн добтолгын үедэ 5-дахи ударна армиин бүридэлдэ ротын командираар Кременчук хотые сүлөөлэлсөө.

Хоёр дахин хүндөөр шархатаhан, нэгэ дахин контузи абаhан. Улаан Одоной хоёр орден ба дайшалхы медальнууд тэрэнэй, ута үргэн дайшалхы замые ходоо hануулан байдаг. Хоёр жэл үлүүтэй саг соо фронтын дүлэн соо ябахадань, элдэб ушарнууд дайралдаhан ааб даа. Тэдээн тухай мүнөө бэшэхэ гээшэ хүшэр, хоёрдохёор үлүүшье. Тиимэhээ нэгэ ушар дурдахамни.

Энэ ушар 1943 оной апрель hарада Ильмень нуурhаа урдуур оршодог Старая Русса городой хажууда болоhон юм. 1942 оной үбэл Тихвин худар бута сохюулжа, гэдэргээ холо шэдүүлhэн дайсан добтолгоёо дахин hэргээжэ, Москва Ленинград хоёрой хоорондохи түмэр харгы дахин эзэлхээр hэдэлгэ хэжэ байгаа. Эдээнэй обороно бариhан участогто үдэр hүнигүй шанга буудалдаан болодог hэн. Заримдаа гэнтэ байлдаан замхажа, анир шэбэргүй болошодог байгаа.

Эгээл нэгэ иимэ үедэ 14-дэхи агаарай-десантна гвардейскэ полкын 3-дахи батальоной нэгэ ротын командирай политическэ талаар орлогшо байhан ахалагша лейтенант Мосолоевто холбоо байгуулдаг солдат гүйжэ ерээд, «Таниие полкын командир ерэхэ гэнэ» гэжэ хэлэбэ.

«Юун болоо гээшэб?» гэжэ бодоhоор сержант Андрущак гэгшые абаад, замдаа гарабад. Полкын командирай командна пункт ара талада модо хахадай зайда байгаа. Тиишэ ошоходоо Ловать горхондо шудхадаг нэгэ бишыхан уhа зулан, тэрэ уhанай гарадаг нэгэ нуурhаа хойгуур ябаган бургааhа зубшан ошохо хэрэгтэй байба ха. Зүгөөр үдэшэ болоhон саг ба энэ аниргүй байдал Мосолоевой толгойдо, юундэшьеб даа, hэжэг түрүүлhэндэл байгаа.

Хахад харгыгаа үнгэрөөд ябатараа, Андрущак гэнтэ дүтэлөөд, нигэжэ асууба:

— Командир таниие юундэ дуудаа гэжэ hананат? Минии hанахада...

Тэрэнэй үгыень таhалжа, Мосолоев алхамаа түргэдүүлбэ. Ушар юуб гэхэдэ, энэ украин сержант үгэ хүүртэ аргагүй дуратай, шог зугааша хүбүүн байгаа. «Үгэ залгабал, hалахагүй. Юрэдөө хэн мэдэхэб — hэримжэтэй ябабал дээрэ бшуу» гэhэн бодол нэгэ уйтан газарта дүтэлхэдөө Мосолоевой толгой соонь орожо ябаба. Андрущак бага гээгдээд, хойнонь ябаба.

Гэнтэ шэлэ хүзүү руунь шанга сохилто буугаад, газарта унажа үрдеэгүйдэнь, хоёр гарыень нюргандань мушхажа, амыень хүйтэн гар бажууба. Энэмнай айхабтар түргэн, хэдэхэн секундын туршада болоо. Имагтал урдаа hарабшатай пилотко үмдэhэн, гонзогор нюуртай немецые харахадаа, Мосолоев юунэй болоhые ойлгоо. Оройдоо гурбан дайсан байгаа. Нэгэниинь бүглэртэрөө сохюулаад, газарта хэбтэhэн Андрущагай хажууда автомадаа баринхай байба.

Урдань байhан үндэр немец пистоледэй хүйтэн амаар Мосолоевой сээжыень ёбороод, урда байhан нуур тээшэ яба гэжэ хургаараа ойлгуулба. Гурбадахи дайсан мэдээ ороhон Андрущагай аман соо бүд хээд, хүл дээрэнь бодхообо.

Дайнай үедэ элдэб ушар болодог ха юм даа. Зүгөөр иимэ муухайгаар, гэнтэ дайсанай hабарта ороходо, ямар гомдолтойб! Мосолоев өөhэдынгөө байдалай ямар аюултайе түргэн ойлгоодхёо. Имагтал тиимэhээ бодолынь сахилгаан шэнги hонороор гүйхэдэл гээ hэн.

«Тагнуулшадай зангада сэхэ ерэжэ орогдобо... Эдээндэ «хэлэн» хэрэгтэй... Намда, офицертэ, амиды үлэхэ хуби заяан hалаба... Тиимэhээ энэ hабарhаа мултарха хэрэгтэй. Хайшан гээд?.. Андрущагта яагаад hаналаа мэдүүлхэб?.. Юундэ эдэнэр нуур тээшэ ошохо hанаатайб?.. Али тэндэнь үшөө немецүүд бии гээшэ гү?..» гэhэн бодолнууд хойно хойноhоо сахилгаан түргөөр hубарилдан, hанал сэдьхэлыень зобооно.

Харин нуурай эрьедэ хүрэhөөр немецүүд гэнтэ баруулжаа мушхажа, тэдэнээ түргэн ябуулба. Тойроод аали намдуу — амиды амитанайшье шэнжэгүй. «Хүнэй үгы газараар өөhэдынхидтөө хүрэхэ hанаатай ха юм» гэhэн бодол Мосолоевой толгой соо ороодхибо. «Гэнтэ мултаржа, нуур соо оробол ямар гээшэб?.. Буудаха ёhогүй — манайхин холо бэшэ... Амиды үлэхэ түлхюур энэл байна...

Тэдэнэр харанхы боложо байхада, нуурhаа гараhан заахан голой эхиндэ туласа ерэжэ тогтобод. Немецүүд газарта hуужа, сабхинуудаа тайлаба. Хажуудань hууhан немец зангажа, сабхияа тайлахые дурадхан, гарайнь уялаа тайлажа эхилбэ. «Эгээл мүнөө гү, али үхэл гү?» гэhэн бодол Мосолоевой толгой соонь ялагас гээд, зүрхэниинь сохилходол гэбэ.

Бүхы шүрбэhээ зангидаhан баруун гарайнгаа нюдаргаар Мосолоевой тэрэ немецэй үргэн багта буулгажархихадань, сохилто хүлеэгээгүй байhан дайсан ара гэдэргээ алдалшалай. Гэхыншье тэндэ Мосолоев байраhаа хобхо hүрэн хэды харайхадаа, нуурай эрье хүрэжэ, хабарай хүйтэн уhа руу hүрэжэ оробо.

Аюулда ороходо, бэедэ шадал хэды дахин нэмэдэг гэжэ хэлсэдэг. Юрэдөө хубсаhатаяа хүйтэн уhанда ороhон хүнэй холо тамархагүйнь эли ха юм даа. Харин Мосолоев уhанай хүйтэнииешье, хубсаhанайнгаа хүндыешье ойлгоогүй. «Эрьеhээ холодохо» гэhэн бодол толгой соонь лугшажа байгаа. Хэды шэнээн тамарааб — хэн мэдэбэ. Нэгэ мэдэхэдэнь харанхы боложо, нуурай эрьеэр hүүдэр шэнги гурбан хүн бархайжа харалхадал гэбэ. Тэрээн тээшэ hүүлшынгээ шадал зангидан Мосолоев тамарба. Немецүүд уhа руу ороогүй, буудаашьегүй.

Намагай ожорhон соо ороод, аюулhаа гараhанаа мэдэрхэдээ, Мосолоевой бэень hуларжа, одоошье хэды шэнээн хүсэ шадалаа гаргаhанаа hаял ойлгобо. Харанхы боложо, огторгойдо одо мушэд аржылдана. Тойроод хон жэн. Эгээл энэ байдалда тэрээнэй толгой соонь нүхэр тухай бодолнууд орожо, зүрхэ сэдьхэлыень үбдэхөөн байба.

Олон hара соо эмшэлгын газарнуудаар ябаад, нютагаа бусажа ерэhээр нэгэшье үдэр амарангүй, мэргэжэлээрээ ажаллажа эхилhэн юм. Баян гол нютагта хэдэн үеын залуу үетэниие хүмүүжүүлэлсээ. Бүтээсэ ехэтэ ажалайнгаа түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар, арадай гэгээрэлэй министрэй бэлэгээр шагнагдаhан. Мүнөө пенсидэ гарабашье, тосхонойнгоо ниитын ажабайдалда хабаадалсажа байдаг.

— Үхэлтэй зэргэсэжэ ябаhан сагаа мүнөө hанахада, зүүдэн шэнги байгша. Гушаад жэлэй дабаанhаа харахада, тиимэ ха юм даа. Үнэндөө айхабтар хүшэр аюулhаа гараhан гээшэбди. Дайнай гал соо ябажа, хубитаяа оруулhандаа мүнөө сэдьхэлээ ханахадал гэхэш, — гээд Игнатий Константинович хэлэжэ hуугаа hэн.

Н. ГАЛДАНОВ.

Баргажанай аймаг.

ХЭЗЭЭДЭ БЭЛЭН

Хориин аймагаар командировкодо ябахадаа, Тээхэдын дунда hургуулида хүрэhэн байнабди. Үүдэ оромсоор гоё hайханаар шэмэглэгдэhэн дайшалхы алдар солын булан харагдана. Тус hургуулиин военрук, запасай лейтенант Василий Бадмаевич Баяртуев нэгэ ехэ стендын дэргэдэ зогсонхой, хэшээл үнгэргэжэ байба. Һурагшад тэрэнэй хөөрөөе тон анхаралтайгаар шагнана. Энэ томо стенд Советскэ Союзай Герой Н. С. Афанасьевай дайшалхы баатаршалгада зорюулагдана.

Сэрэгэй эхин бэлэдхэлэй хэшээл энэ hургуулида заагдажа эхилhээр дүрбэн жэл үнгэрөө. Энэ хугасаа соо эндэ эдиршүүлые Эхэ орондоо дуратайгаар хүмүүжүүлхэ ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаа. Сэрэгэй патриотическа хүмүүжүүлгын совет байгуулагдаа hэн. Һургуулиин директор Б. Э. Дагбаев тэрэнэй түрүүлэгшээр hунгагдаhан байна. Военрук, ахалагша вожата, физкультурын, географиин, түүхын багшанар, hургуулиин комсомолой эхин организациин секретарь энэ соведэй бүридэлдэ ороо hэн. «Эхэ ороноо хамгаалхаар хэзээдэ бэлэн» гэhэн уряа доро энэ совет хүдэлнэ. Тиимэhээ hурагшадые Эхэ орондоо дуратайгаар яажа хүмүүжүүлхэб гэhэн асуудал соведэй зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байдаг.

— Сэрэгэй эхин бэлэдхэлэй хэшээл үнгэргэдэг болоhоорнай үхибүүдэй журамшье хараа байса hайжараа гэхэдэ, алдуу болохогүй. Военрук В. Б. Баяртуев энээндэ яhала аша габьяатай. Юуб гэхэдэ, тэрэ hурагшадай дура татажа, энэ хэрэгтэ тэдэнэрые олоор хабаадуулжа шадаа бшуу,— гэжэ hургуулиин директор Б. Э. Дагбаев хөөрэнэ.

Тус hургуулиин коллектив сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгын Бүхэсоюзна харалгада жэл бүри хабаадалсадаг. Тиихэдээ аймагай hургуулинуудай дундаhаа хододоо шангай hууринуудай нэгые эзэлээд лэ байдаг. Жэшээлхэдэ, энэ hургуулиин спортсменүүд Советскэ Союзай Герой Дарма Жанаевай нэрэмжэтэ мэргэн буудалгын мүрысөөндэ hүүлэй гурба-дүрбэн жэл удаагуур аймаг соогоо нэгэдэхи hуури эзэлжэ гараhан байха юм. Мэргэн буудалгын гурбан кружок эндэ хүдэлнэ. Энэ кружогто 200 hурагша хабаадалсана. Ингэжэ олон hурагшадай дундаhаа спортсмен-разряднигууд, мэргэн буудагшад шалгаран гарана. Тодорхойлон хэлэбэл, 35 хүн эдир буудагшын, 27 хүн мэргэн буудагшын значогоор шагнагданхай. Тиихэдэ 19 хүн спортсмен-разряднигай нэрэ зэргэдэ хүртөө.

ДОСААФ-ай хүдэлмэри энэ hургуулида hайнаар эмхидхэгдэнхэй. Военрук В. Б. Баяртуев эхин эмхиин түрүүлэгшээр hунгагдаа hэн. Тэрэ мотоциклай кружок эмхидхэнэн байна.

Һургуулиин hурагшадай эдэбхитэд (Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай байлдаан соогуур баатарай үхэлөөр унаhан нютагайнгаа сэрэгшэдэй фото-зурагуудые суглуулжа, тэдэнэрэй намтар бэшэжэ, тусгаар альбом хэнхэй. Тиихэдэ дайшалхы болон ажалай ветерануud тухай, мүн нютагай түрүү хүнүүд тухай хөөрэhэн гоё hайхан стенднүүд эндэ ерэгшэдэй анхарал татадаг.

ГТО-гой нормо тушаалга энэ hургуулида эмхитэйгээр үнгэргэгдэдэг. Мүнөө үедэ 300 гаран хүн ГТО-гой нормо тушаагаад байнхай.

«Зарница», «Орлёнок» гэжэ сэрэгэй-спортын наадан эндэ ходо үнгэргэгдэжэ байдаг. Үнгэрэгшэ жэлдэ «Зарница» гэжэ нааданай мүрысөөндэ тус hургуулиин команда аймаг соогоо гурбадахи hуури, «Орлёнок» гэжэ нааданай болоходо нэгэдэхи hуури эзэлээ hэн.

Энэ hургуулиин коллектив Агуухэ илалтын 30 жэлэй алдарта ойдо hайнаар бэлдэжэ эхилээ.

Ч-Д. БУДАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: военрук В. Б. Баяртуев сэрэгэй эхин бэлдэхэлэй хэшээл үнгэргэжэ байна.

Авторай фото.

ТОСХОНОЙХИДОО БАЯСУУЛБА

ГУСИНООЗЕРСК. (**Телефоноор абтаба**). Сэлэн-Дүүмын соёлой ордондо уран зохёолшод М. Ю. Лермонтов, Н. А. Островскиин түрэhөөр 160, 70 жэлэй ойдо зорюулагдаhан литература, искусствын үдэшэнүүд үнгэргэгдэбэ.

Николай Островскиин «Булад яажа хатуужааб» гэhэн романаар hонирхолтой найруулга бэлдэгдэhэн, «Уран зохёолшо ба сэрэгшэ» гэhэн номуудай выставкэ эмхидхэгдэhэн байна.

Сэлэн-Дүүмын дунда hургуулиин литературын багша Л. И. Бадаева М. Ю. Лермонтовэй творческо ажабайдал тухай лекци, 9-дэхи «А» классай hурагшад уран зохёолшын шүлэгүүдые шадамар бэрхээр уншаhан байха юм.

Соёлой ордоной директор С. М. Покацкий, хүүгэдэй библиотекын хүдэлмэрилэгшэ Р. Г. Власова, Сэлэн-Дүүмын библиотекые даагша Э. Г. Ахминеева гэгшэд эдэ үдэшэнүүдые hайнаар эмхидхэжэ баясуулба.

Л. СЛЮНКИНА.

УНШАГТЫ, hонирхохол байхат

БАШКИРАЙ ҮЗЭСХЭЛЭН hАЙХАН БАЙГААЛИ

БАШКИРАЙ байгаали үзэс... хэлэн hайхан юм. Эндэ ... тайга, үргэн нэлэнхы та... хада уула, үдхэн ногоо... бүрхөөгдэнхэй нуга гол б... Энэншье гайхалтай бэш... Ушарынь юуб гэбэл, республи... кын дэбисхэр дээрэ хойто ... урда зүгэй ургамалнууд ур... надхажа байдаг.

Башкирай модошодой ... рэмжэтэ парк соо эндэхи ... гамалай аймаг бүхы дээ... бии болгогдохо байна. Энэ ... лан ниислэл хотын эгээл ... тэ зуун гектар газар эзэ... Тиихэдэ эндэхи амитадай ... рим түлөөлэгшэдые хара... боломоор байха юм.

КАЛАНУУДЫЕ АРШАЛАН ХАМГААЛНА

ДАЛАЙН ХАЛЮУН — ... ланууд Берингын арал ша... дахинаа ажамидардаг боло... Энэмнай кунья түрэлэй hүн ... жээлтэ амитадай дунда... (норко, булган, халюун ба ... сад) уhан соо ажамидар... ори ганса амитан болоно. Э... мнай ехэл hонин аяг ааша... ехэнхи сагаа далай соо ... сэргэдэг — тэндэ тэдэ нойр... дог, хоолподог, зулзагану... ехэ болгодог.

Үнгэрhэн зуун жэлэй ... багта үнэтэ арhатай энэ а... таниие хайра гамгүйгөөр ... дажа, ундэhөөрнь шахуу ... хэжэрхёо hэн. Берингын ... дээрэ эдэнэр бүрин үгы ... дэ. Курильска бусад а... нуудта халюун үсөөхэн ... 50 жэлэй урда тээ Советэ... залуу республикын декре... калануудай сахин хамгаал... абтаhан байгаа.

Тиигэжэ халюунуудай ... рэг үдэжэ захалhан байна. ... рингын аралай оршон той... хиие hаяхан шэнжэлэн ... гажа үзэхэдэнь, тэрэнэй зү... урда хубида далайн халюу... гурбан бүлэг — 501 га... халюун ажамидардаг бай... Медный арал дээрэ эдэ о... доол 300 байhан hаа, м... 1500 болоторoo олошороо. ... нөө Совет Алас-Дурнын ... соо 6 мянга гаран хал... ажамидарна.

ДАЙШАЛХЫ ШЭН ГАБЬЯАГАЙ ГЭРШЭ

ЭРТЭ УРДА сагай гур... ехэ буу Липецк хотын па... соохи табсан дээрэ табигда... Энэмнай ородой сэрэгшэ... дайшалхы шэн габьяагай ... шэ болоно. Азов гэжэ хэрэ... эзэмдэн абаhанай хүндэл... эдэ шудхагдаhан байгаа ... бэшэгынь элирхэйлэн гэрш... нэ. Тиин энэ парк соо табиг... hанииньшье дэмы бэшэ.

Азовые хүрэелhэн эскадр... Петр I Липецк шадар, Вор... неж мүрэн дээрэ зэбсэгжү... hэн байгаа. Мүнөө хотын ... кын hуурида байhан шэ... шудхадаг заводууд ехэ б... нууд, якорь болон бусад ... сэг хэрэгсэлнүүдые бүтээ... юм ха.

Петр I хаанай үедэ шудх... даhан үшөө нэгэ hонин ... бууе Новочеркутино гэжэ ... хонhоо асаржа, Липецкын ... заар нютагаа шэнжэлхэ муз... дэ табиhан байна. Іандаа... даhан байшан гэрэй под... сооhоо энэ олдоо. Петр I ... Новочеркутино гэжэ тос... Россин гүрэнэй захада ... hан юм. Үльгэр домогто хэл... дэдэгэй ёhоор, энэ ехэ буу... дайсадта шанга харюу сох... то үгэдэг бэлэй. Амгалан ... бан үе сагта тэрэнэй нэе... hайндэрэй болоhон тухай ... носхон мэдээсэдэг байгаа.

БОДОН ГАХАИТАЯА СЭНГЭЛГЭДЭ ГАРАН...

БОДОН гахайнуудай хэ... гы шэрүүн аяг ааша хүн ... хэндэ үргэнөөр мэдээжэ ... ааб даа. Тиимэhээ лесник... Ендрысягай буусада энэ ... танай бии болоходонь, П... шын Зеленец тосхоной хүн ... айhан, мэгдэhэн байгаа.

Энэ зэрлиг бодон гах... дура лесник юугээрээ та... гээшэб? Энэнь хэндэшье мэ... дэнэгүй. Гэбэшье тэрэ эзэн... гээ дуудахадань гүйжэ ер... тэрэнэй захиралтаар хэбт... бодоно. Бодон гахай үшөө ... дэ хэдэн захиралтыень дүү... дэг юм. Нэгэ хэды саг ... hорилго хэhэнэй hүүлээр ... сал нохойнууд иимэ шад... ритай болодогоороо шалг... даг hааб даа.

Эзэнэйнгээ ой соогуур ... жа, ой модо сахин хар... дань, Мачек гэжэ нэрэтэй ... дон гахайн томоотойгоор ... хаад ошолдоходонь, тосхо... хүн зон гайхан гэлылдэнэ. ... дон гахай ой соо үлэхые ... тэшье hанаашалаагүй.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Мүнөөдэр — СССР-эй Конституциин үдэр» — суглуулбари. «Мүрысөөнэй тууха бэшэг» — суглуулбари. Шалгалтын бригадын материал. ТАСС-ай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Хүтэлбэрилэгшэд hэлгэгдэнэ, дутуу дунданууд тэрэ зандаа үлэнэ» — Е. Фёдоровой статья. «Арадай засаг» — Б. Табутаровай статья.

Гурбадахи хуудаhанда. «Совет демократиин бодото бэелэл» — ТАСС-ай шэнжэлэгшэ В. Беляевай статья. «Замбуулинда уулзахын урда тээ» статья.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Элүүрэй үшөө нэгэ комбинат» — К. Альбинагай фоторепортаж. Нютаг нютагай hонин.

СЭНХИР ЭКРАН

СССР-эй КОНСТИТУЦИИН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 11.25 — Дамжуулгын программа. 11.30 — «Мүнөөдэр — СССР-эй Конституциин үдэр». 12.00 — Һайндэрэй концерт.

«**Орбита**». 13.05 — Һүүлэй hонин. 13.10 — Мультфильмнүүд. 14.25 — «Циркын галнууд». 15.05 — Концерт. 15.15 — «Мүнөөдэр — СССР-эй Конституциин үдэр». Поэт Л. Ошанин дамжуулга хүтэлнэ. 15.45—«Красные пчёлы»— уран hайханай фильм. 17.00 — СССР-эй уран зурагай академиин гэшүүдэй выставкэ». 17.30 — Һайндэрэй концерт. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — 19.40 — Забhарлалга. 19.40 — «Хилын саанаhаа ерэhэн айлшад Советскэ Союз тухай» 19.55— «День открытых дверей» — телевизионно зүжэг түрүүшынхеэ харуулагдаха. 21.30 — Совет поэдүүдэй шүлэгүүд. 21.45 — «Манай адрес — Советскэ Союз». 22.40 — «Товарищ время» — телевизионно - документальна фильм. 23.00—«Мир танца» — документальна фильм. 24.00 «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.40 — «Мы — Советский Союз» — документальна фильм.

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын үсэгэ... рэй номерой нэгэдэхи ... даhанай hүүлшын колон... толилогдоhон «Манай ... лишад магтаалтай» гэhэ... шэгэй авторые ингэжэ ... шахые гуйнабди: Н. У... НОВ, Зэдын аймагай «... колхозой ахамад зоотех...

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ПАРИЖ

Ж. МАРШЕГЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневэй хани ёhоной албанай хэрэгээр Францида ерэхэеэ байhантайнь дашарамдуулан, Франциин Коммунис парти сэдьхэлээ ханажа байhанаа элирхэйлнэ гээд ФКП-гэй Генеральна секретарь Жорж Марше Франс Пресс агентствэдэ мэдүүлгэ хэхэдээ тэмдэглээ. Амгалан тайбанаар зэргэ оршохын түлөө хододоо тэмсэдэг Франциин Коммунис парти энэ хэрэгээ үргэлжэлүүлхэ юм гээд найдажа байhанаа тэрэ мэдүүлбэ. Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр ерэлгэ франко-совет харилсаае үргэдхэн бэхижүүлхэ байна. Энэнь мүнөөнэй оршон байдалда Франциин аша туhада, мүн эб найрамдалай аша туhада харюусаха юм.

Советскэ Союзтай харилсаа холбооемнай үргэдхэхэ бүхы аргануудые хэрэглэхын түлөө тэмсэхэ шухала гэжэ Ж. Марше хэлэбэ.

ПАРИЖ

Атомай хүсые—амгалан байдалда

ТАСС

Атомай элшэ хүсые амгалан тайбан байдалда хэрэглэхэ зорилготой совет-француз харилсаан амжалтатайгаар хүгжэжэ байна гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Франци ерэхынь урда тээхэнэ тэмдэглэжэ болохо гээд Франциин Атомай элшэ хүсэнэй комиссариадай уласхоорондын харилсаанай таhагай директор Франсуа Перро ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө тэмдэглэбэ.

Франциин сүлөөлэгдэhэнэй hүүлээр уданшьегүй генерал Шарль де Голлиин үүсхэлээр Атомай элшэ хүсэнэй комиссариат эмхидхэгдэн байгуулагдаhан юм гэжэ тэрэ хөөрөө. Комиссариадай ба совет эрдэмшэнжэлэлгын эмхи зургаануудай хоорондохи түрүүшын харилсаа холбоон 30 шахуу жэлэй урда тээ тогтоогдоо hэн. Тэрэ гэhэнhээ хойшо совет-француз иимэ харилсаан амжалтатайгаар хүгжэжэ байна.

Франсида, Советскэ Союзда хэгдэдэг шэнжэлгэнүүд манай оронуудай харилсаанда илангаяа шухала удха шанартай гээд Франсуа Перро тэмдэглэбэ.

Мүнөө үедэ энэ харилсаан гол түлэб гурбан шэглэлээр хүгжэжэ байна. Энэнь түргэн нейтронуудые хэрэглэн хүдэлдэг реакторнуудта, ехэ элшэ хүсэнэй физикэдэ, термоядерна синтездэ сэхэ хабаатай. Ойрын хоёр жэлэй турша соо научна харилсаанай зорилгонуудые тодорхойлхо протоколдо 1974 оной июнь hарада гар табигдаа hэн.

Ядерна элшэ хүсэ амгалан зорилгодо хэрэглэхэ асуудалаар СССР-эй, Франциин хоорондохи харилсаанай хүгжэхэ арга боломжонууд туйлай ехэ юм гэжэ найданабди гээд Франсуа Перро хөөрэлдөөнэй түгэсхэлдэ хэлэбэ.

ВАРШАВА

Польшын шахтёрнуудай hайндэр

ТАСС

Горнягай үдэрые Польшын 400 мянган шахтёр баяр баясхалантайгаар hайндэрлэбэ. 1974 оной үшөө дүүрээгүй байгаашье hаань, шахтёрнууд амжалтатай hайнаар хүдэлөө гэжэ хэлэжэ болоно. Шэнэ рекорд тогтоогдоо: орон 162 миллион тонно гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаhанда орходоо, 1.205 мянган тонноор ехэ шулуу нүүрhэ абаа.

Шахтёрнуудай ажаhуудал ба ажал хүдэлмэри тухайда Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй парти, правительство анхаралаа ехээр хандуулна. Байгша ондо ашагта малтамал үйлэдбэрилэн абалгада 20 миллиардhаа үлүү злотых hомолгодоhон байна. Шахтёрнуудай бүхы хүдэлмэриин 90 процентнь оньhожоруулагданхай.

«Хара алтан» — Польшын гадаадын оронуудта гаргажа худалдадаг гол шухала зүйл болоно. Дэлхэйн 40 орон, эдэнэй дунда Советскэ Союз, бусад социалис гүрэнүүд Польшоhоо шулуу нүүрhэ худалдажа абадаг юм. 1945 онhоо 1974 он болотор Арадай Польшо 700 миллион тонно шахуу шулуун нүүрhэ, 70 миллион тонно кокс эдэ оронуудта эльгээhэн байна.

ВАШИНГТОН

США-гай президент Дж. Фордын пресс-конференци

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй хэhэн уулзалгын дүнгүүдтэ зорюулжа пресс-конференци үнгэргэхэдөө, США-гай президент Дж. Форд мэдүүлгэ хээ.

Владивосток шадар хөөрэлдөөнүүдые хэхэдээ, ядерна үе сагай эхилhэнhээ хойшо туйлагдаагүй ехэ юумэн хэгдээ — стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха талаар үгээ ойлголсообди. Энеэнэймнай түлөө ерээдүйн үетэн бидэндэ баяр баясхалан хүргэхэ байха гэжэ hананаб.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй уулзажа, хэhэн хөөрэлдөөнүүдэймнай дүнгүүд совет-американ харилсаае hайжаруулха, саашадаа улам хүгжөөхэ байха. Стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха тухай үргэн ехэ хөөрэлдөө хээбди. Тиин 1985 он болотор шэнэ хэлсээ баталха ниитэ үндэhэ hуури табиха тухай үгээ ойлголсообди. Энэ хэлсээ баталхын тула ерэхэ жэлдэ таарамжатай hайн байдал тохёолдохо аабза гэжэ хэлсэhэн байнабди.

Орон доторой политическэ байдалай асуудалнууд тухай хэлэхэдээ, мүнөө Холбоото Штадуудта мүнгэнэй үнэ сэн унана, экономико хүшэр бэрхэшээлтэй байдалда ороно, элшэ хүсэн дуталдана гэжэ президент мэдүүлээ.

Экономическа түбэг бэрхэшээлнүүдтэй тэмсэхэ талаар хуули гаргаха дурадхалнуудые конгрессто эльгээгээб гэжэ президент хэлэбэ. Худалдаа наймаанда реформо хэхэ тухай хуулиин проектые дары түргөөр баталха шухала гэжэ тэрэ конгрессые уряалhан байна.

ЛОНДОН

КНР-тэхи буhалгаанууд тухай „Санди таймс" бэшэнэ

ТАСС

«Санди таймс» газетын бэшэhэнэй ёhоор, hүүлэй хоёр hарын турша соо Хитадай Хунань, Хубэй, Цзянси, Цзянсу, Ганьсу, Цинхай провинцинуудта, Нинся-Хуэйскэ автономито райондо, Сычуань ба Юньнаньда түмэр замшадай буhалгаанууд боложо байна.

Буhалгаанудай боложо байhан районуудта поезднуудай ябаса hайжаруулхын, товарна составуудта ашаа тээхэ, буулгаха хэрэг хангахын тула сэрэгэй подразделенинүүд тиишэ эльгээгдэнэ гээд газетэ тэмдэглэнэ.

БЕЛГРАД

Харилсаамнай хүгжэнэ

ТАСС

«Экономическа харилсан туhалалсалгын Соведэй ба Югославиин хоорондохи харилсаан амжалтатайгаар хүгжэжэ байна. Энэнь Югославиин экономикодо шухала удха шанартай», — гэжэ СФРЮ-гэй Союзна Гүйсэдхэхэ вечэй гэшүүн Б. Йович «Борба» газетын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.

СЭВ-тэ хабаатай оронуудтай экономическа харилсаагаа, нэн түрүүн худалдаа наймаагаа үргэдхэхэ, промышленна кооперациие, үйлэдбэриие тусхай шэглэлтэй болгохо талаар харилсаагаа саашадань үргэдхэлгэ ашаа үрэ ехэтэй байна гэжэ Югослави тоолоно.

Мүнөө Югославиин гадаадын худалдаа наймаанай гурбанай нэгэ хубинь Европын социалис оронуудта хүртэнэ. Бидэнэй харилсаа холбоон саашадаа улам үргэдхэхэ байна гээд СФРЮ-гэй Союзна Гүйсэдхэхэ вечэй гэшүүн мэдүүлбэ.

Машина бүтээлгын, элшэ хүсэнэй, хара ба үнгэтэ металлургиин, химиин, электроникын, хүдөө ажахын, транспортын асуудалнуудаар харилсаагаа үргэдхэхэ аргатай байнабди.

ПАРИЖ

Худалдаа наймаан үргэдэнэ

ТАСС

Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, байгша оной түрүүшын юhэн hарын турша соо Испани Европын социалис оронуудта, эдэнэй дунда СССР-тэ эд бараа худалдалга 72 процентээр дээшэлhэн байна гэжэ Мадридта хэблэгдэдэг «Экономиста» журнал мэдээсэнэ. Журналай бэшэhэнэй ёhоор, энэнь социалис оронуудтай худалдаа наймаагаа үргэдхэхын тула Испаниин аралжаа наймаашадай ехээр хүсэжэ байhыень элирхэйлэн гэршэлнэ.

НИКОЗИ

КИПРТЭХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Кипрэй Республикын президентын уялгануудые дүүргэжэ байhан Г. Клиридис Афинаhаа бусажа ерэмсээрээ, Кипрэй президент архиепископ Макариостай, Грециин правительствын толгойлогшо К. Караманлистай тэндэ хэhэн хөөрэлдөөнүүдээрээ сэдьхэлээ ханабаб гэжэ мэдүүлээ. Түүрэг-киприодуудтай хөөрэлдөөнүүдые хэхэ эрхэ түлөөлэлгэтэй болоhон байнаб гэжэ Г. Клиридис хэлэбэ.

Президент Макариосай арал дээрээ бусажа ерэмсээрнь, би Кипрэй парламентда түлөөлэгшэдэй палатын түрүүлэгшын тушаал дахинаа, ээлжэ, бүлэгүүд хоорондын хөөрэлдөөнүүдые хэжэ үргэлжэлүүлхэб гэжэ Г. Клиридис мэдүүлээ.

АНКАРА. Архиепископ Макариосай Кипртэ бусажа ерэхэдэнь, аралай түүрэг ба грек бүлэгүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо үнгэргэгдэжэ байhан хөөрэлдөөнүүд болюулагдаха юм гэжэ Турциин Республикын МИД-эй түлөөлэгшэ эндэ хэлэбэ.

Редакторай орлогшо С. С. ЦЫРЕНДОРЖИЕ...

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора ... 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, ... редактора — 62-62, отв. секретаря — 50.52, секретар... — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельск... хозяйства — 64.36,63-86, пропаганды и агитации ... 56-23, промышленности и строительства — 61-35, ... ветского строительства и быта — 69-58, культуры ... школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, инф... мации — 34-05, общественная приемная — 56-62, ... шинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.